

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Співак С.М.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«__» _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня магістр

(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 071 Облік і оподаткування

(шифр і назва спеціальності)

студенту Хвостівська Наталія Орестівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облік, аналіз та контроль фінансових результатів діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «МЕВІЗ»)

Керівник роботи Синькевич Надія Іванівна, к.е.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «29» вересня _____ 2023 року № 4/7-941

2. Термін подання студентом завершеної роботи 28.12.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», закони, інструкції, положення, наукова та навчальна література, публікації у наукових виданнях, фінансова звітність досліджуваного підприємства (ТОВ «МЕВІЗ»)

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретично-прикладні основи обліку, аналізу та контролю фінансовими результатами підприємства

2. Організаційні і методологічні аспекти обліку фінансового результату в умовах ТОВ «МЕВІЗ»

3. Аналіз та контроль фінансового результату ТОВ «МЕВІЗ»

4. Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

1. Актуальність теми. 2. Економічна характеристика досліджуваного ТОВ «МЕВІЗ»

3. Організаційні і методологічні аспекти обліку та контролю фінансового результату в умовах ТОВ «МЕВІЗ». 4. Аналіз фінансових результатів ТОВ «МЕВІЗ».

5. Модель прибутковості підприємства. 6. Методика контролю фінансового результату підприємства. 7. Шляхи вдосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «МЕВІЗ»

при врахуванні фінансових результатів. 8. Наукова новизна отриманих результатів.

9. Апробація результатів роботи. 10. Висновки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях	Голда Н.М., доц. каф. МК Клепчик В.М., ст.викл. ОХ		

7. Дата видачі завдання 29.09.2023 р.**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Погодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 29.09.2023	
2	Підбір і опрацювання літератури	до 05.10.2023	
3	Підготовка розділу 1 «Теоретично-прикладні основи обліку, аналізу та контролю фінансовими результатами підприємства»	до 15.10.2023	
4	Підготовка розділу 2 «Організаційні і методологічні аспекти обліку фінансового результату в умовах ТОВ «МЕВІЗ»»	до 25.10.2023	
5	Підготовка розділу 3 «Аналіз та контроль фінансового результату ТОВ «МЕВІЗ»»	до 07.11.2023	
6	Підготовка розділу 4 «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»	до 10.11.2023	
7	Подання кваліфікаційної роботи для здійснення перевірки на плагіат	до 18.11.2023	
8	Попередній захист роботи	18.12.2023	
9	Подання готової роботи на кафедру	до 21.12.2023	

Студент

(підпис)

Хвостівська Н.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Синькевич Н.І.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Хвостівська Наталія Орестівна. Облік, аналіз та контроль фінансових результатів діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «МЕВІЗ»). – Рукопис.

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2023.

В роботі здійснено опрацювання та удосконалення теоретико-практичних, методологічних та організаційних аспектів щодо процесу обліку, процесу аналізу та процесу контролю фінансових результатів ТОВ «МЕВІЗ».

На підставі опрацювання та вивчення наукових праць різних науковців здійснено узагальнення та дослідження суті фінансових результатів. Здійснено аналіз суті нормативного та правового регулювання процесу обліку, процесу аналізу та процесу контролю фінансових результатів підприємства. Здійснено аналіз економічної діяльності ТОВ «МЕВІЗ» та відображено його економічну характеристику. Проведено аналіз методики формування фінансових результатів, зокрема з урахуванням видів діяльності, в процесі обліку та складання звітності ТОВ «МЕВІЗ». Здійснено процес аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «МЕВІЗ».

Побудовано модель прибутковості досліджуваного підприємства на основі періодично корельованого випадкового процесу для отримання оцінки взаємкореляційного зв'язку між амплітудно-часовими значеннями прибутковості підприємства різних часових проміжків спостереження, що є важливим при прогнозуванні рівня майбутньої прибутковості підприємства, зокрема ТОВ «МЕВІЗ».

Здійснено дослідження методики процесу контролю фінансового результату ТОВ «МЕВІЗ». На підставі аналізу обліково-інформаційної системи ТОВ «МЕВІЗ» визначено напрями/шляхи щодо її вдосконалення.

Ключові слова: процес контролю, процес обліку, процес аналізу, доходи (витрати), прибутковість, фінансові результати, ТОВ «МЕВІЗ».

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНО-ПРИКЛАДНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Сутність фінансових результатів діяльності підприємства	10
1.2. Регулювання обліку, аналізу та контролю фінансового результату підприємства на рівні нормативно-правових актів	15
1.3. Економічна характеристика діяльності ТОВ «МЕВІЗ»	22
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ І МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ В УМОВАХ ТОВ «МЕВІЗ»	31
2.1. Процес обліку фінансового результату діяльності підприємства ТОВ «МЕВІЗ»	31
2.2. Процес обліку фінансового результату іншої діяльності підприємства ТОВ «МЕВІЗ»	34
2.3. Представлення фінансового результату ТОВ «МЕВІЗ» в фінансовій звітності	38
2.4. Процес контролю фінансового результату діяльності ТОВ «МЕВІЗ»	41
Висновки до розділу 2	43
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ТОВ «МЕВІЗ»	45
3.1. Аналіз зміни фінансових результатів підприємства в часовому аспекті	45
3.2. Модель прибутковості для фінансового прогнозування ефективності діяльності підприємства	59
3.3. Методика контролю фінансового результату підприємства	62

3.4. Шляхи вдосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «МЕВІЗ» при врахуванні фінансових результатів.....	65
Висновки до розділу 3.....	69
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	71
4.1. Організація охорони праці на ТОВ «МЕВІЗ».....	71
4.2. Створення стратегій для підвищення стійкості функціонування підприємства в умовах використання зброї масового ураження.....	73
Висновки до розділу 4.....	76
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
ДОДАТКИ.....	88

ВСТУП

Актуальність теми. В період розвитку економічних відносин постійно спостерігається зростання потреби в достовірності та точності даних бухгалтерського обліку (БО) по конкретних господарюючих суб'єктах. Фінансові результати (ФР) є одним із домінуючих економічних чинників, що забезпечують достовірну інформацію, розкривають прибутковість підприємства, узагальнюють результати його господарської діяльності та розкривають ефективність його роботи. Об'єктивні дані про діяльність підприємств дають змогу контролювати дотримання законів, правил, наказів та інструкцій, що регламентують їх діяльність. Тому процес удосконалення бухгалтерського обліку ФР є надзвичайно важливим сучасним завданням.

Доходи і витрати є важливими статтями БО, які визначають ФР діяльності підприємств. У більшості випадків при підготовці нормативних документів для формування та обліку ФР не враховуються особливості діяльності підприємства. Актуальність цього питання підтверджено необхідністю розроблення чітких і однакових положень щодо формулювання чинників, які впливають на ФР.

Ряд задач та проблем БО, аналізу та процесів контролю доходів (витрат), формування та відображеності в фінансовій звітності ФР діяльності підприємства глибоко розглянуті в наукових працях таких дослідників, як: Остап'юк Н.А., Бутинець Ф.Ф., Крамаренко Г.О., Алпатова Н.Б., Голуб Н.М., Назаренко О.В., Чорна О.Є., Білик Т.О., Лучко М.Р., Шара Є.Ю., Нападовська Л.В., Соколов Я.В., Білик М.С., Сопко В.В. та інші. Разом з тим, деякі з проблем обліку, аналізування та контролю ФР підприємств, залишаються невирішеними та потребують детального вивчення з метою розробки пропозицій для вдосконалення процесу обліку, процесу аналізу та процесу контролю цими об'єктами.

Мета й завдання дослідження. Метою є удосконалення теоретико-практичних, методологічних та організаційних аспектів щодо процесу обліку,

процесу аналізу та процесу контролю фінансових результатів ТОВ «МЕВІЗ».

При досягненні мети необхідно розв'язати такі завдання:

- здійснити узагальнення та дослідження суті фінансових результатів;
- проаналізувати суть нормативного та правового регулювання процесу обліку, процесу аналізу та процесу контролю фінансових результатів підприємства;
- здійснити аналіз економічної діяльності ТОВ «МЕВІЗ» та відобразити його економічну характеристику;
- провести аналіз методики формування фінансових результатів, зокрема з урахуванням виду діяльності, в процесі обліку та складання звітності ТОВ "МЕВІЗ".
- здійснити процес аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «МЕВІЗ»;
- побудувати модель прогнозування прибутковості підприємства;
- здійснити дослідження методики процесу контролю фінансового результату ТОВ «МЕВІЗ»;
- встановити напрями/шляхи вдосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «МЕВІЗ» при врахуванні фінансових результатів.

Об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи є процес організаційно-методичного забезпечення обліку, аналізу та контролю фінансових результатів ТОВ «МЕВІЗ».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та науково-практичні підходи до процесів обліку, аналізу та контролю фінансових результатів ТОВ «МЕВІЗ».

Методи дослідження. теоретичне узагальнення, групування – при побудові класифікації видів діяльності ТОВ «МЕВІЗ»; спостереження та порівняння – при аналізі оцінки динаміки й структури активів/пасивів балансу ТОВ «МЕВІЗ»; системний і порівняльний аналіз – при опрацюванні стану обліку та аналізу діяльності ТОВ «МЕВІЗ»; історико-хронологічний аналіз;

систематизація; морфологічний аналіз; узагальнення логічне; метод наукової абстракції; системний аналіз; статистичний аналіз; логічний та структурний аналіз.

Наукова новизна результатів роботи:

1. Обґрунтовано теоретичні положення та розроблено науково-практичні рекомендації щодо вдосконалення методики й організації процесу аналізу, процесу обліку та процесу контролю формування фінансових результатів на досліджуваному підприємстві медичного спрямування.

2. Вперше побудовано модель прибутковості досліджуваного підприємства на основі періодично корельованого випадкового процесу, яка оснащена синфазним та компонентним методами аналізу даних прибутковості підприємства для отримання оцінки взаємкореляційного зв'язку між амплітудно-часовими значеннями прибутковості підприємства різних часових проміжків спостереження, що є важливим при прогнозуванні рівня майбутньої прибутковості підприємства.

Практичне значення одержаних результатів базується на можливості використанні викладених в роботі пропозицій/рекомендацій в процесі проведення наукового дослідження та під час практичної діяльності фахівця-обліковця.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота поєднує вступ, 4 розділи, висновки й пропозиції (62 сторінки), список використаних джерел (55 найменувань), 2 додатки. Робота містить 22 таблиці та 18 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-ПРИКЛАДНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність фінансових результатів діяльності підприємства

Головною метою підприємства, незалежно від його структури власності, є досягнення позитивного фінансового результату, інакше кажучи, одержання прибутку. Прибуток є значущим фактором для соціальної потреби суспільства та підвищення конкурентоспроможності підприємства та створення фінансових ресурсів для подальшого зростання. Він є базовим джерелом для збільшення послуг, фінансової стабільності, та важливим аспектом для уникнення банкрутства. Крім того, прибуток підприємства відіграє ключову роль у зміцненні економічного розвитку держави. Забезпечення стабільності та фінансової незалежності також великою мірою пов'язане з успішним отриманням прибутку, що робить його надзвичайно важливим для будь-якої організації.

Для діяльності підприємства (операційна/фінансова/інвестиційна) є характерний прибуток, який слугує основним фактором при виборі структури та обсягів надавання послуг, концепції оптимізаційних витрат, кредитної політики, інвестиційного задуму, фінансової інвестиції та стратегії маркетингу.

На підставі аналізу наукових праць встановлено, що ФР є актуально важливим під час економічних відносин. Тому фахівці в галузі економіки всього світу постійно проводять дослідження щодо природи прибутку та збитку підприємств. Завдяки різноманітності наявних теорій неможливо обрати єдиний підхід для визначення суті, форм та структури ФР.

При визначенні ФР діяльності підприємства важливо дослідити методологію його формування та способи його відображення у фінансовій

звітності. Для забезпечення надійності цього ФР важливо дотримуватися принципу обачності, яким передбачено використання методів оцінювання в звітності, що запобігають недооцінці зобов'язання та витрат та переоцінюванні активу/доходу підприємства [22].

Науковці різними способами визначили різне трактування ФР (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Трактування ФР в науці та практиці [14]

Трактування фінансового результату				
Борисов А.Б.	Тимошенко О.В., Лондар С.Л.,	Кондраков Н.П.	Бутинець Ф.Ф.	Мочерний А.Д.
Підсумки господарської діяльності підприємства або його підрозділів, приріст (зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період.	Приріст (зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період.	Відображає зміну власного капіталу за визначений період у результаті виробничо-фінансової діяльності підприємства.	Прибуток або збиток організації. Зіставлення доходів/ витрат підприємства відображених у звіті.	Грошова форма підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках.

Після узагальнення досліджень вчених-економістів, можна визначити таке трактування ФР: фінансові результати представляють собою показник результативності (грошова форма) господарської діяльності суб'єкта господарювання в через порівняння доходу та витрат, які були затрачені на їх отримання, і можуть бути виражені у формі прибутку (збитку).

Також важливо розглянути економічну природу цього поняття (рис. 1.1). Згідно досліджень В. Мочерного, ФР представляють собою прибутки або збитки, які виникають в результаті підприємницької діяльності, проведеної

особами (фізичні. юридичні) протягом конкретного періоду (наприклад, року). Прибуток виникає, коли рівень доходів перевищує пов'язаний з ними рівень витрат, в той час як збиток виникає, коли витрати перевищують доходи, необхідні для їх компенсації [13].

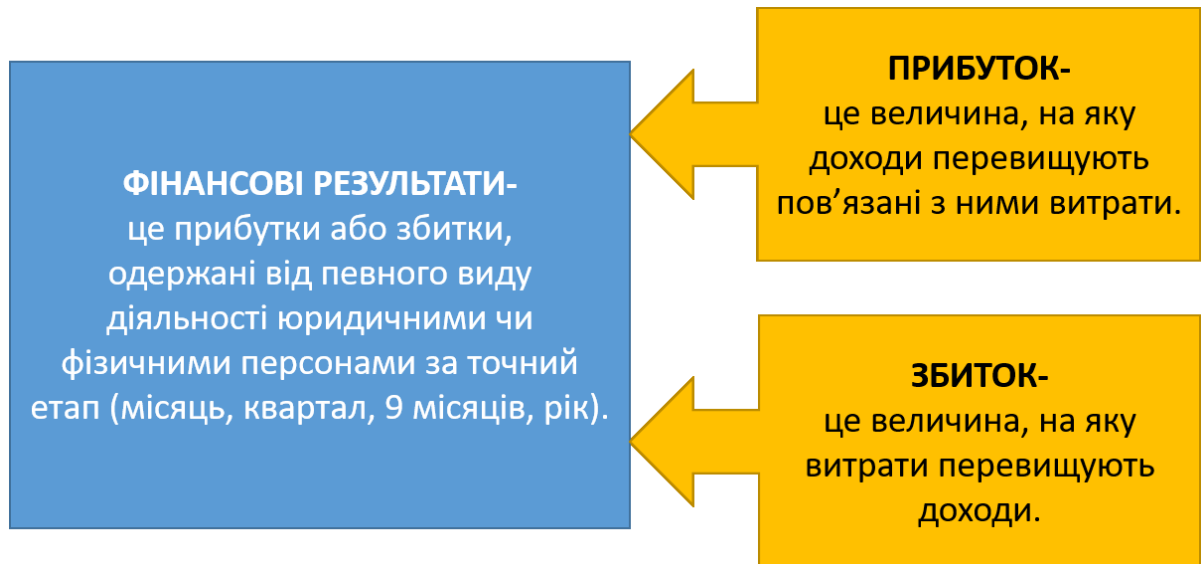

Рис. 1.1. Визначення ФР

На сьогоднішній день, коли прибуток є провідним джерелом для розширення послуг та преміювання персоналу, правильне обчислення і розподіл позитивного ФР стає одним з найголовніших аспектів БО.

Розглядаючи ФР діяльності, можна підходити до них з 2-ох основних напрямків, як вказано в дослідженні [34]:

- як категорія економіки;
- як методологія визначення ефективності роботи підприємства.

Перший варіант передбачає, що ФР діяльності визначається у вигляді доданої вартості, яку створюють працівники. У другому варіанті, фінансовий результат визначається прибутком (збитком).

Згідно з принципами та нормами бухгалтерського обліку, основною метою є точне та коректне відображення фінансових результатів. Законодавство настійно вимагає строгої забезпеченості правильного

представлення фінансових результатів.

Під час дослідження встановлено, що класифікація доходів та витрат є ключовими проблемами у сфері організації обліку ФР. Виявлено, що дохід є показником збільшення економічної переваги поданої у вигляді надходжень активів або зниження рівня зобов'язань, що, в свою черг, сприяє приросту величини власного капіталу.

Правила та методологічні принципи, які пов'язанні з формуванням, оцінкою та визнанням інформації про дохід та ФР в БО, а також процедури їхнього розкриття через фінансову звітність, визначаються в національних стандартах БО та фінансової звітності (НП(С)БО). Зокрема, це стосується НП(С)БО 15 «Дохід» [26], НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [23] і НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Ці нормативні акти розповсюджуються на різні підприємства незалежно від форм їх власності, за винятком бюджетної або банківської установи.

Для того, щоб визнати дохід в БО та звітності фінансовій, необхідно враховувати такі умови [4]:

1) Умовою для визнання доходу в БО та звітності фінансовій є імовірність отримання економічних вигід в майбутньому у формі збільшеної величини активу або зменшеного рівня зобов'язань.

2) Можливість достовірного оцінювання доходу є важливою передумовою для визнання цього доходу.

До складу доходів не входять наступні надходження від іншої особи [26]: загальна сума ПДВ, акцизи, інші обов'язкові податки та зобов'язання, які обов'язково мають бути сплачені в бюджет та зовнішні фонди; сума коштів, які отримано згідно договору комісії, агентського або іншого подібного договору і т.д.; сума попередніх оплат на працю (послуги, роботи); сума, внесена в якості застави або як частковий внесок для погашень позик(и) за умови передбачення цього угодою; надходження від іншої особи; дохід від

ринкових цінних паперів.

Витрати, доходи та ФР розподіляються відповідно до різних видів діяльності, які призводять до їх виникнення, і також аналізуються в контексті прибутків (збитків), отриманих від звичайної діяльності (рис. 1.2).

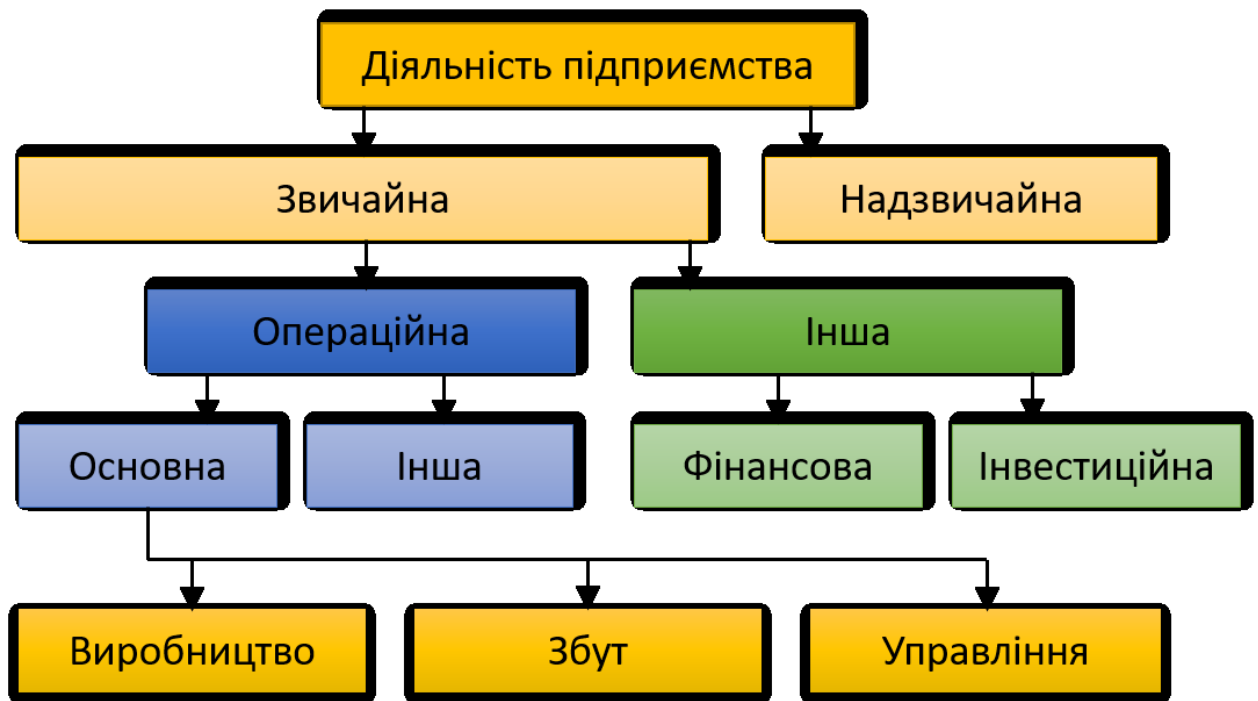

Рис. 1.2. Види діяльності підприємства

Звичайний вид діяльності включає в себе довільну основну діяльність підприємства та ряд операцій, які її підтримують або утворюються через здійснення такої діяльності. Діяльність звичайна поділяється на 2 головні: діяльність операційна та діяльності інша звичайна, які включають діяльності фінансову з інвестиційною. Діяльність операційна у собі охоплює підприємницьку діяльність основну та решту видів діяльності, які не входять до операцій інвестицій або фінансів.

Змінювалися погляди економістів на визначення прибутку в різні історичні періоди відповідно до їх розуміння цього поняття. Засноване на історичному вивченні теорій прибутку дозволяє стверджувати, що поняття прибутку в економічних відносинах спричинило виникнення різноманітних

концепцій та гіпотез. На сучасний момент, світові економісти користуються великим обсягом знань і широко використовують досягнення та підходи своїх попередників у своїх дослідженнях та роботах.

Багато сучасних економістів використовують синтезовану теорію прибутку, яка визначає прибуток як дохід, отриманий в результаті використання економічних ресурсів, таких як фактори виробництва [3].

Згідно з досягненнями та дослідженнями вищевказаних економістів, можна стверджувати, що в сучасній інтерпретації економічної теорії прибуток виступає як головна мета та основний каталізатор для розвитку підприємницької діяльності. Оскільки прибуток є відображенням винагороди підприємця за прийнятий ризик і впроваджені нововведення, а також арифметично представляє позитивну різницю між загальними доходами, отриманими від різних видів господарської діяльності, та витратами на виробництво та обіг, зазнаними під час її проведення. Якщо при порівнянні загальних доходів (витрат) підприємства виявляється, що витрати перевищують доходи, то такий результат діяльності підприємства вважається збитковим.

Дослідники в галузі економіки рідше приділяють увагу збитку порівняно з прибутком. Основною причиною цього є те, що збиток є протилежністю позитивного фінансового результату діяльності, і механізм його обчислення не відрізняється від обчислення прибутку. Іншими словами, збиток визначається як від'ємна різниця між доходом і витратами суб'єкта господарювання на відміну від прибутку, який є позитивною різницею.

1.2. Регулювання обліку, аналізу та контролю фінансового результату підприємства на рівні нормативно-правових актів

Важливо враховувати, що в сучасних умовах система БО витрат, доходів та ФР підприємства не може ефективно функціонувати без супроводу нормативно-правової бази (НПБ).

Адекватна оцінка нормативно-правового забезпечення неможлива без ретельного аналізу. Це забезпечення зароджувалося протягом двох десятиліть і продовжує піддаватися постійним змінам під впливом економічних, політичних, інтеграційних, соціальних та інших факторів.

З метою регулювання БО та встановлення правових та економічних відносин підприємства з державою, іншими підприємствами, а також з трудовим колективом, приймаються законодавчі акти, що діють на території України. Тому важливим завданням є вивчення та дослідження НПБ, яка стосується обліку доходів (витрат) та ФР діяльності підприємства.

Вважаємо, що головною метою нормативно-правового регулювання (НПР) БО в Україні є встановлення єдиної системи правил ведення обліку та формування фінансового звіту для всіх суб'єктів господарювання. Ця система має гарантувати та захищати інтереси різних груп користувачів і враховувати їхні потреби. Для забезпечення цієї безпеки і захисту інтересів користувачів, важливо, щоб уповноважені представники цих груп мали можливість брати участь у процесі прийняття рішень та внесення змін до НПР бухгалтерського обліку.

З урахуванням міжнародного досвіду, НПР обліку може бути реалізоване за допомогою різних підходів, як показано на рис. 1.3.

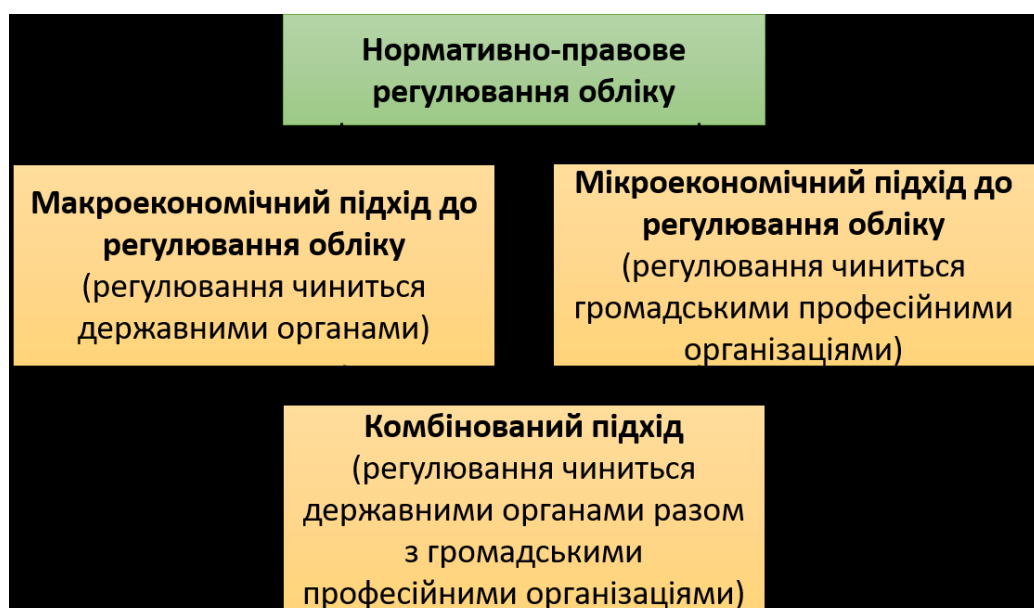

Рис. 1.3. Шляхи до НПР обліку

До провідних видів нормативно-правового забезпечення (НПЗ) обліку і аналізу ФР підприємств, слід відносити такі види, які зображено на рис.1.4.

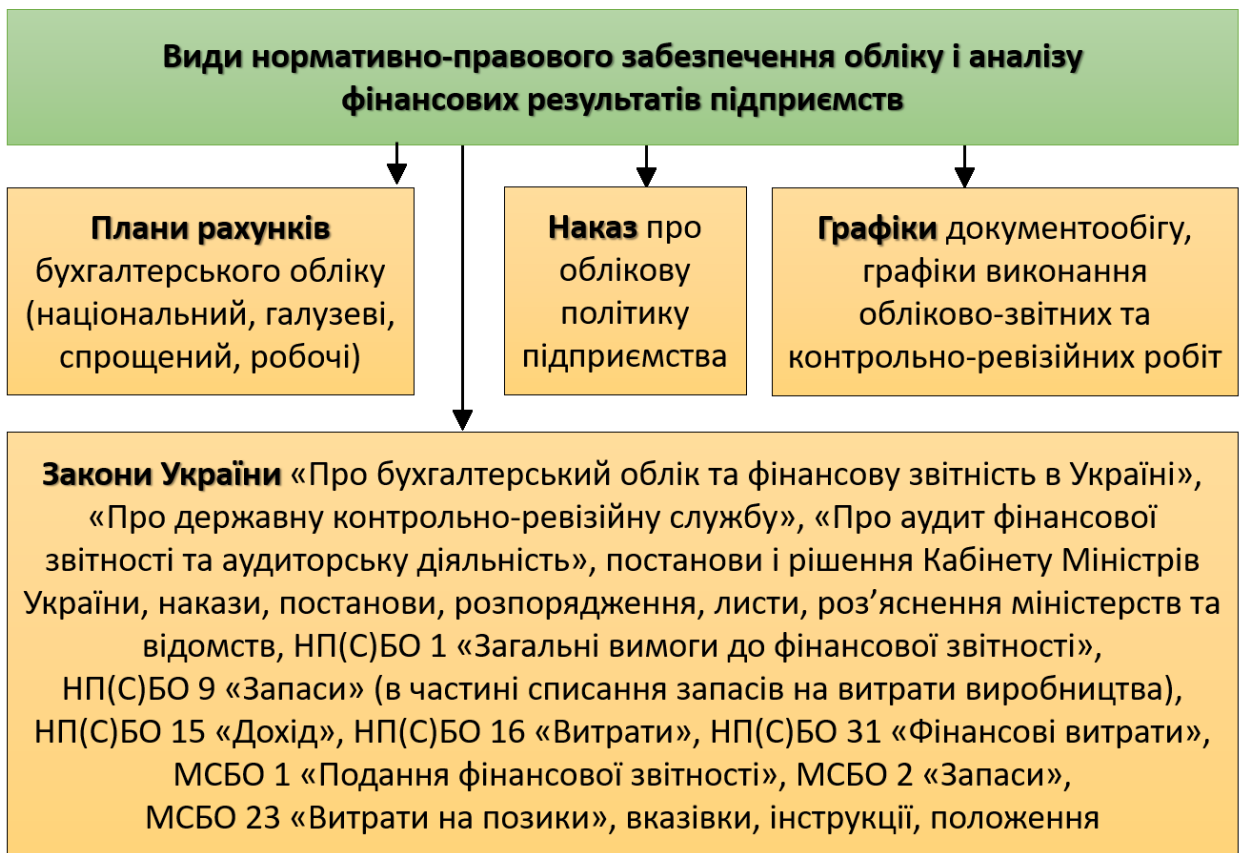

Рис. 1.4. Види НПЗ

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», встановлено правові основи для регулювання, організації і проведення БО, а також формування фінансових звітів в Україні [21]. Цей нормативний акт постійно піддавався змінам, і включає в себе термінологічний апарат для ведення обліку, включаючи облік ФР підприємства.

У вказаному Законі України підкреслюється, що національні Положення (стандарти) БО (НП(С)БО) прямо ґрунтуються на основах міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ).

У НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» розглядаються цілі, структура, принципи формування фінансових звітів, та ряд вимог для

визнання та розкриття її компонентів. Правила цього НП(С)БО поширюються до фінансових звітів підприємств всіх форм власності (за винятком бюджетників та підприємств, що формують фінансові звіти у відповідності з МСФЗ) [24].

МСФЗ є потужним інструментом для підвищення ясності та прозорості інформації. Вони надають необхідні основи для визнання доходів (витрат), оцінювання активів та відповідних зобов'язань, що дозволяє надійно розуміти та управляти наявними ризиками підприємства. Окрім того, МСФЗ допомагають оцінити ефективність управління для прийняття належних рішень щодо майбутнього потенціалу та стратегічного розвитку.

З даних балансу можна отримати дані щодо стану фінансового підприємств, включаючи дані про його економічний ресурс, фінансову структурність, рівень ліквідності та платоспроможності. Ці дані вказують на рівень здатності підприємства щодо адаптації до змін у його діловому середовищі.

Проаналізувавши НП(С)БО встановлено, що баланс є звітом, що візуалізує стан фінансовий досліджуваного підприємства, де фіксуються активи/власні капітали/зобов'язання підприємства. Основною метою формування балансу є спроможність надання користувачам повно-достовірних даних щодо стану фінансового досліджуваного підприємства на кінець поточного року.

НП(С)БО 15 "Доходи" та НП(С)БО 16 "Витрати" встановлюють стандарти для надання повноти та достовірності інформації щодо отриманих доходів (витрат) досліджуваного підприємства в зазначеній ним фінансовій звітності. Зазначені стандарти визначають методологічну основу обліку даних про доходи (витрати), а також їх розкриття у звітах фінансових.

Завдяки цим даним, користувачі фінансових звітів надаються можливості порівняння, оцінювання та передбачення витрат підприємств, дослідження їх прибутковості та платоспроможності, проведення аналізу ФР в динаміці та виявлення причин відхилення [27].

Для розуміння призначень різних рахунків у БО та їх взаємозв'язки використовується Інструкція щодо застосування Плану рахунків БО активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств [6]. У цій інструкції міститься короткий опис кожного з синтетичних рахунків та їх субрахунків, аналіз їх структури та призначення, а також наведено обліковий типовий порядок операцій. Зазначено, що рахунки класу 7 використовуються для процедури узагальнення даних про доходи від операційних, інвестиційних та фінансових видів підприємницької діяльності, рахунки класу 8 використовують при узагальненні даних щодо витрат досліджуваного підприємства протягом періоду звітнього, а рахунки класу 9 - для відображення витрат зазначених вище видів діяльності.

Для реєстрації доходів (витрат) і ФР діяльності використовують рахунки: клас 7 "Доходи і результати діяльності"; клас 8 "Витрати за елементами"; клас 9 "Витрати діяльності".

Державне НПП БО та ФЗ в Україні має на меті створення єдиної системи правил для проведення БО та складання ФЗ, що є обов'язковими для усіх підприємств. Це сприятиме захищеності інтересу користувачів фінансової інформації та удосконаленню процесів БО та складання ФЗ. Нормативне регулювання БО на території України, зокрема його порядок, може бути розділений на п'ять рівнів, кожен з яких включає ряд документів (рис. 1.5) [5].

Забезпечення користувачам належного доступу до інформації, яка розкриває фінансовий стан і ФР діяльності підприємств, є частиною нормативного регулювання. Кожен рівень нормативно-правового регулювання включає комплекс нормативів, які на своєму етапі сприяють гармонійному функціонуванню процесів БО.

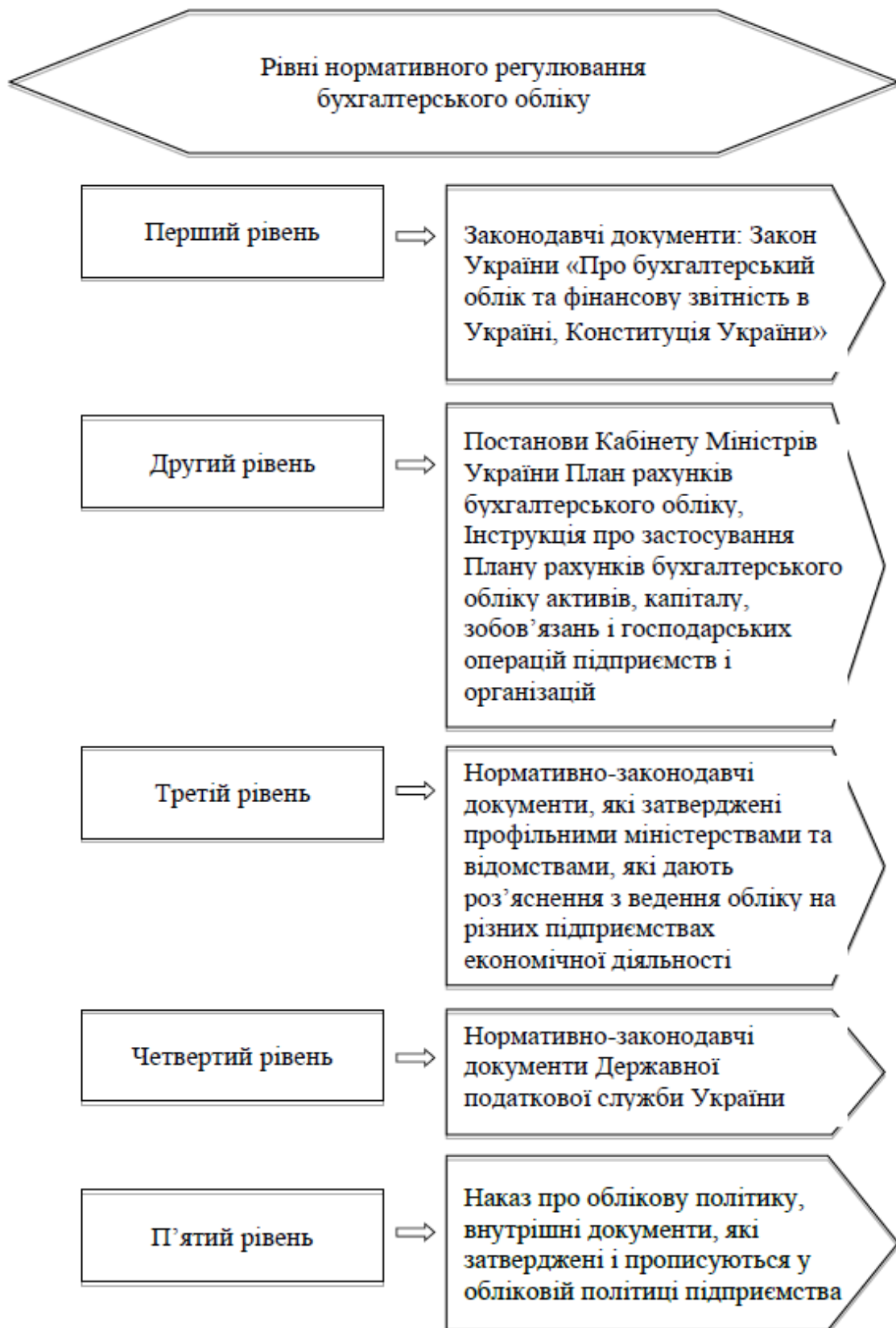

Рис. 1.5. Рівні ННР в Україні [5]

Відповідно до МСФЗ БО, доходи (витрати) відображаються як частина компоненти фінансової звітності, що представлені на рис. 1.6.

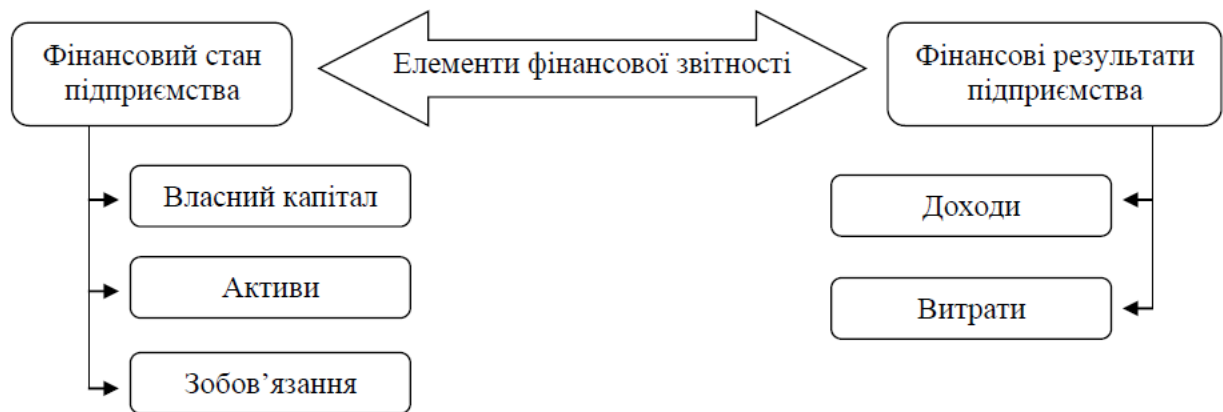

Рис. 1.6. Компоненти фінансової звітності відповідно з МСФЗ

Використання МСФЗ необхідне через низку переваг [8]:

- МСФЗ дозволяють порівнювати фінансову звітність з іншими підприємствами;
- МСФЗ сприяють забезпеченню достовірності фінансової інформації;
- МСФЗ створюють можливості для прилучення закордонних інвестицій і кредитів, а також для виходу на світові ринки збуту;
- МСФЗ збільшує довіру потенційних закордонних інвесторів до фінансової звітності компаній;
- МСФЗ надає можливість отримати потрібні дані для прийняття подальших рішень;
- прозорість інформації забезпечується завдяки дотриманню стандартів складання фінансових звітів, а також наявністю вичерпних пояснень до цієї інформації.

Перехід на МСФЗ створює нові можливості та перспективи як для підприємств, так і для країни в цілому. Однак, важливо врахувати, що перехід на формування фінансових звітів у відповідності до МСФЗ також супроводжується певними недоліками. Наприклад, в певній мірі це може вимагати додаткових зусиль та ресурсів зі сторони керівництва. Досвід деяких країн показує, що підприємства, які вперше впроваджують МСФЗ, можуть зіткнутися з труднощами у зв'язку з обсягом додаткової інформації, яку потрібно зібрати.

1.3. Економічна характеристика діяльності ТОВ «МЕВІЗ»

ТОВ "МЕВІЗ" спеціалізується в галузі спіральної комп'ютерної томографії, кардіодіагностування, ехокардіоскопічного дослідження та ультразвукового дослідження. ТОВ "МЕВІЗ" локалізований в Тернопільській комунальній міській лікарні №2 (м. Тернопіль, вул. Купчинського, 8).

У штаті ТОВ "МЕВІЗ" є кваліфіковані фахівці-діагности, бухгалтера, адміністратор. В ТОВ "МЕВІЗ" налагоджена постійна співпраця зі спеціалістами з Німеччини.

В кабінетах облаштовано обладнання відомих брендів:

- томографічне обладнання від фірми Toshiba,
- УЗД-апарат для проведення кардіодіагностичних досліджень від бренду Philips,
- комп'ютерна електрокардіографічна система від Siemens.

Першочергово ТОВ «МЕВІЗ» є діагностичним центром, який дає змогу встановити коректний медичний діагноз та обрати ефективне лікування.

Розмір статутного капіталу складає 2670,50 тис. грн. (кінець 2022 р.).

Види діяльності: 86.21 Загальна медична практика. Послуги, які пропонує кабінет комп'ютерної томографії зображено на рис. 1.7.

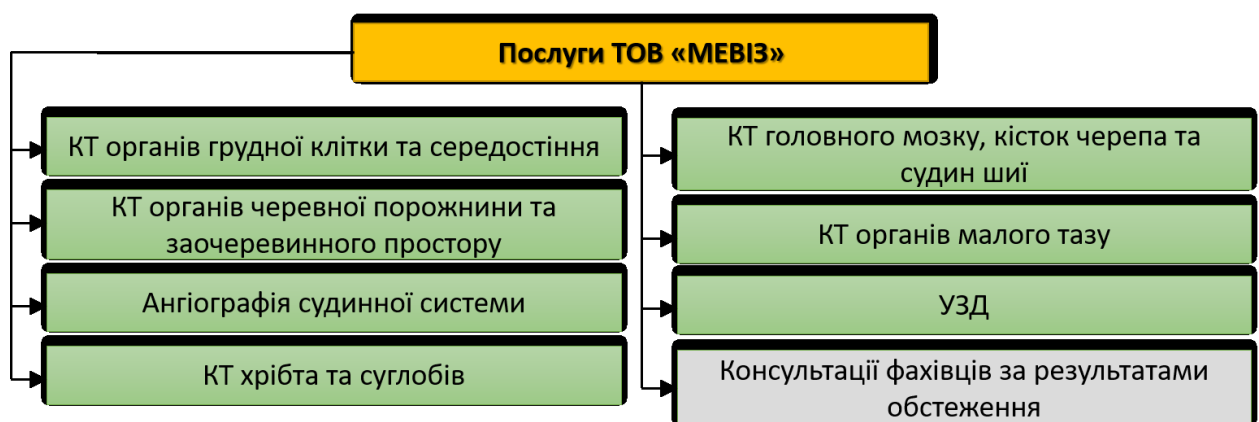

Рис.1.7. Послуги ТОВ «МЕВІЗ»

ТОВ «МЕВІЗ» є суб'єктом малого підприємництва, який формує та

подає фінансову звітність згідно П(С)БО 25 та використовує скорочену за даними звітність фінансову (що не зазнала змін) у формах 1-м «Баланс» та 2-м «Звіт про фінансові результати» (табл.1.1) (додатки А-В).

Базові результативні показники фінансово-господарської діяльності (ФГД)ТОВ «МЕВІЗ» подано у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Базові результативні показники ФГД ТОВ«МЕВІЗ» (додатки А-В)

Стаття	Код	2020 р.	2021 р.	2022 р.
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг)	2000	2066,70	2039,10	1805,60
Інші операційні доходи	2120	-	-	-
Інші доходи	2240	-	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	2066,70	2039,10	1805,60
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2562,80)	(2572,70)	(2282,40)
Інші операційні витрати	2180	(-)	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(2562,80)	(2572,70)	(2282,40)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	(496,10)	(533,60)	(476,80)
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	(496,10)	(533,60)	(476,80)

Базові показники ФГД досліджуваного підприємства на кінець 2021 р. свідчать про стабільний рівень функціонування, проте досліджуване ТОВ «МЕВІЗ» було збиткове на кінець 2022 р через ситуацію в Україні.

Базовими активами, які корелюють з процесом формування результатів ТОВ «МЕВІЗ» є необоротні активи. Оцінювання зазначених активів дає змогу продіагностувати тип стратегії інвестування, базуючись на даних щодо вкладу в оборот.

Результати балансу ТОВ «МЕВІЗ» (актив) представлено в табл.1.2.

Таблиця 1.2

Баланс ТОВ «МЕВІЗ» (згідно форми № 1-м) (актив)

Актив	Код рядка	2020 рік	2021 рік	2022 рік
1	2	4	5	6
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	-	-	-
Первісна вартість	1001	-	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	-
Основні засоби :	1010	3 937,2	3 286,0	2 578,6
первісна вартість	1011	5 772,8	5 846,5	5 846,5
знос	1012	(1 835,6)	(2560,5)	(3267,9)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-	-
Усього за розділом I	1095	3 937,2	3 286,0	2 578,6
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	67,8	89,1	89,1
у тому числі готова продукція	1103	-	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4,4	4,5	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	142,8	17,9	2,8
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-	-
Усього за розділом II	1195	215,0	111,5	91,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	-
Баланс	1300	4 152,2	3 397,5	2 670,5

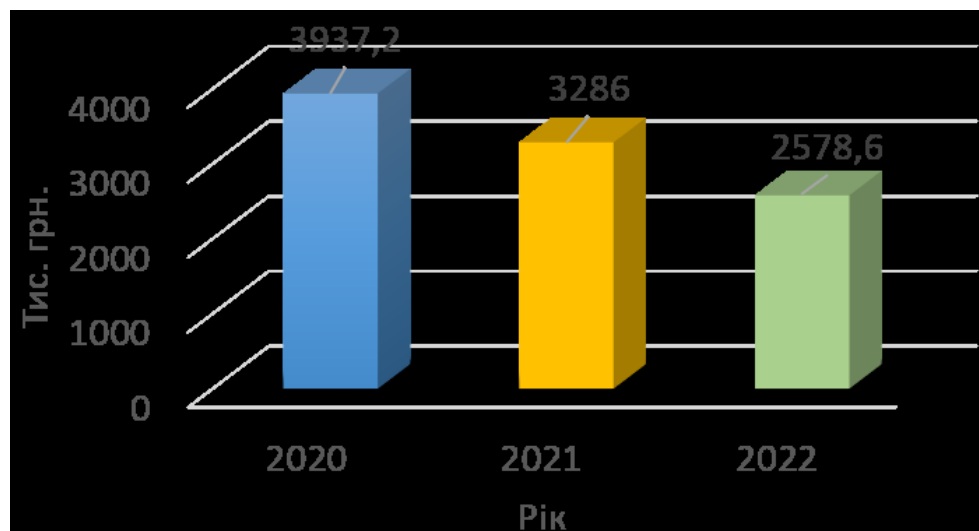
В табл.1.3 відображено структуру необоротних активів ТОВ «МЕВІЗ».

Таблиця 1.3

Структура засобів основних ТОВ «МЕВІЗ»

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення		%	
				2021- 2020	2022- 2021	2021- 2020	2022- 2021
Основні засоби:							
- Залишкова вартість (%)	3937,2	3286,0	2578,6	-651,2	-707,4	-16,5	-21,5
- питома вага	100	100	100				
Необоротні активи	3937,2	3286,0	2578,6	-651,2	-707,4	-16,5	-21,5

В досліджуваний період основні засоби (ОЗ) ТОВ «МЕВІЗ» складають 100% необоротних активів. Спостерігається негативна динаміка, в 2021 р. їхня вартість знизилася на 16,5%, а в 2022 р. – на 21,5% по відношенню до попередніх (рис.1.8). Ідентична динаміка зберігається і для необоротних активів.

Рис. 1.8. Динаміка ОЗ ТОВ «МЕВІЗ»

Такі тенденції свідчать про знижений рівень ліквідності капіталу. Специфіка діяльності ТОВ «МЕВІЗ» вказує на потребу в придбанні/оновленні

новітнього медичного устаткування для приросту показника конкурентоспроможності.

При оцінюванні дебіторської заборгованості проаналізовано її динаміку та обчислено рівень частки оборотних коштів (табл.1.4).

Таблиця 1.4

Структурний аналіз рівня дебіторської заборгованості ТОВ «МЕВІЗ»

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення		%	
				2021-2020	2022-2021	2021-2020	2022-2021
1. Оборотні активи, тис.грн. з них:	215,0	111,5	91,9	-103,5	-19,6	-48,1	-17,6
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	4,4	4,5	-	0,1	-	2,3	-

За даними табл.1.3 встановлено, що дебіторська заборгованість на кінець 2022 р. відсутня по відношенню до 2021 р., в 2021 р по відношенню до 2020 р. збільшилася на 0,1 тис.грн (2,3%) (рис.1.9).

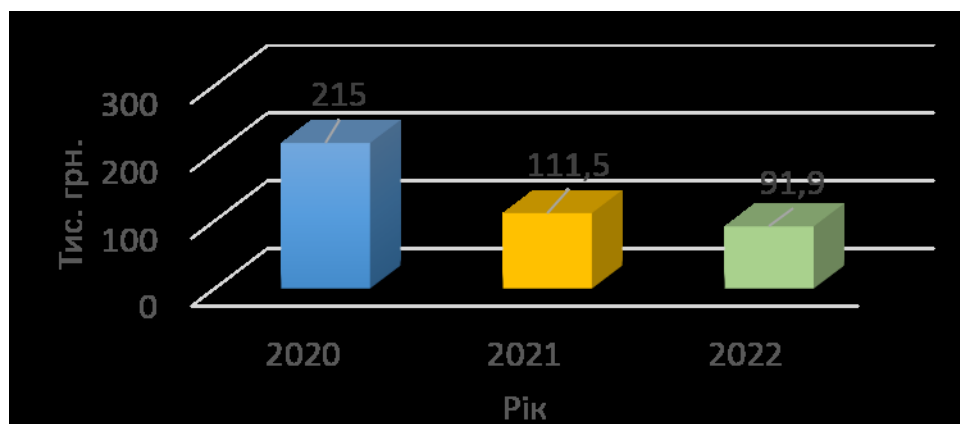

Рис.1.9. Дебіторська заборгованість за послуги ТОВ «МЕВІЗ»

Зниження рівня заборгованості дебіторів частково пояснюється

зменшенням попиту на послуги та втратою споживачів, що розглядається як негативний фактор для ТОВ "МЕВІЗ".

На підставі аналізу грошових активів діагностовано не коректність управлінських рішень спрямованих на забезпечення сталості платоспроможності та оптимізації використання коштів ТОВ «МЕВІЗ».

У відповідності до даних ТОВ «МЕВІЗ» оцінено структуру оборотних грошових активів (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Оцінка структури грошових активів

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення		%	
				2021- 2020	2022- 2021	2021- 2020	2022- 2021
1. Оборотні активи, тис.грн. з них:	215	111,5	91,9	-103,5	-19,6	-48,1	-17,6
1.1. Грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті, тис. грн.	142,8	17,9	2,8	-124,9	-15,1	-87,5	-84,4
в % до вартості оборотних активів	66,42	16,05	3,05	-50,37	-707,4	-16,5	-21,5

В 2021 р. обсяг готівки ТОВ «МЕВІЗ» по відношенню до 2022 р. знизився на 15,1 тис. грн. або 84,4 %. В 2021 р. по відношенню до 2020 р. на ТОВ «МЕВІЗ» сума готівки знизилася на 124,9 тис. грн. або 87,5%, що в обох випадках вказує на регрес ліквідності, зменшення платоспроможності підприємства. Така тенденція свідчить про не дуже ефективне використання готівки та підкреслює важливість контролю за відповідними операціями, як

вказано на рис.1.5.

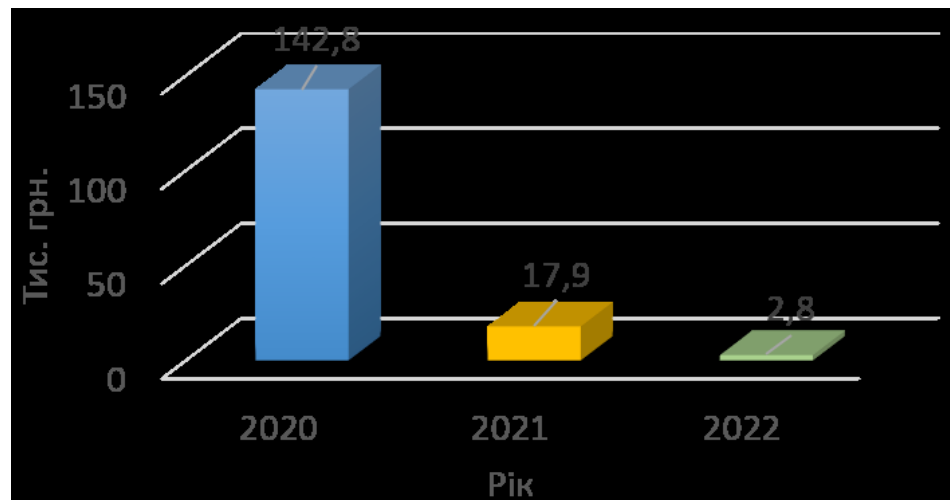

Рис.1.5. Рух грошових коштів ТОВ «МЕВІЗ»

При врахування даних ТОВ «МЕВІЗ» за 2020-2022 р.р. визначено, що участь грошових коштів в капіталі є спадаючою: від 142,8 тис. грн (66,42 %) до 2,8 тис. грн (3,05 %) (рис. 1.5). Встановлено, що в межах аналізуючого періоду ТОВ «МЕВІЗ» відбулось спадання рівня коштів. В такому випадку, рекомендовано відстежувати за їх збалансованістю/оптимізацією.

Постійний успіх та розвиток досліджуваного ТОВ «МЕВІЗ» є можливим за рахунок використання у медичних послугах новітніх медичних технологій, унікальної та сучасної медичної бази та ефективної управлінської стратегії.

Висновки до розділу 1

За результатами проведеного дослідження щодо поняття фінансових результатів встановлено, що це прибутки (збитки), які отримано в результаті конкретної діяльності осіб (юридичних/фізичних) протягом певного періоду. Встановлено, що при визначенні фінансового результату є необхідним ретельний розгляд методології його формування та відображення в фінансовому звіті. У зв'язку з цією причиною важливо послідовно порівнювати доходи (витрати) підприємства. В процесі дослідження

констатовано, що класифікація доходів (витрат) є однією з базових проблем в організаційному процесі обліку ФР. Дохід означає приріст економічної користі через поступлення активів або зниження рівня зобов'язань, що зумовлює приріст власного капіталу. Дані щодо ФР відображаються у фінансовій звітності підприємства. Загалом, можна констатувати, що прибуток є базовою метою та базовим стимулятором при розвитку підприємств.

Встановлено, що основною метою НІР БО на території України є установлення єдиної системи правил для супроводу обліку та формування фінансових звітів всіма підприємствами, яка б гарантувала та захищала інтереси користувачів.

ТОВ «МЕВІЗ» є провідною медичною установою, яка надає низку медичних послуг в сфері медичної діагностики. Для ефективного функціонування ТОВ «МЕВІЗ» створено сучасні діагностичні кабінети, які оснащено сучасним діагностичним медичним обладнанням.

Базові показники ФГД досліджуваного підприємства на кінець 2021 р. свідчать про стабільний рівень функціонування, проте досліджуване ТОВ «МЕВІЗ» було збиткове на кінець 2022 р. через ситуацію в Україні.

В досліджуваній період основні засоби ТОВ «МЕВІЗ» складають 100% необоротних активів. Спостерігається негативна динаміка, в 2021 р. їхня вартість знизилася на 16,5%, а в 2022 р. – на 21,5% по відношенню до попередніх. Ідентична динаміка зберігається і для необоротних активів.

Такі тенденції свідчать про знижений рівень ліквідності капіталу. Специфіка діяльності ТОВ «МЕВІЗ» вказує на потребу в придбанні/оновленні новітнього медичного устаткування для приросту показника конкурентоспроможності.

Встановлено, що дебіторська заборгованість ТОВ «МЕВІЗ» на кінець 2022 р. відсутня по відношенню до 2021 р., в 2021 р по відношенню до 2020 р. збільшилася на 0,1 тис.грн (2,3%). Зниження рівня заборгованості дебіторів частково пояснюється зменшенням попиту на послуги та втратою

споживачів, що розглядається як негативний фактор для ТОВ "МЕВІЗ".

В 2021 р. обсяг готівки ТОВ «МЕВІЗ» по відношенню до 2022 р. знизився на 15,1 тис. грн. або 84,4 %. В 2021 р. по відношенню до 2020 р. на ТОВ «МЕВІЗ» сума готівки знизилася на 124,9 тис. грн. або 87,5%, що в обох випадках вказує на регрес ліквідності, зменшення платоспроможності підприємства. Така тенденція свідчить про не дуже ефективне використання готівки та підкреслює важливість контролю за відповідними операціями.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНІ І МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ В УМОВАХ ТОВ «МЕВІЗ»

2.1. Процес обліку фінансового результату діяльності підприємства ТОВ «МЕВІЗ»

ФР діяльності ТОВ "МЕВІЗ" оцінюють при використанні абсолютних/відносних даних. Абсолютні дані охоплюють прибуток (збитки) від надання послуг, валовий та чистий прибуток. Абсолютні показники визначаються як порівняння рівнів доходу та витрат. Ці показники відомі як рентабельність. Основна ідея рентабельності базується на тому, що вона визначає рівень прибутку, який отримано від кожної гривні вкладеного капіталу в ТОВ "МЕВІЗ".

Бухгалтерський облік є документальною основою підприємства і відіграє значну роль у всіх фінансово-господарських операціях [32].

ТОВ "МЕВІЗ" стикається з важливим завданням організації обліку ФР так, щоб забезпечити надання повних, достовірних і об'єктивних даних про рівень доходу, витрати, прибутку (збитків) підприємства за звітний період часу. Зазначені дані є основою для аналізування та прийняття рішення щодо управління, тому важливо адекватно відображати ФР діяльності підприємства.

Компетентне управління обліком результатів гарантує точність прийняття рішень щодо накопичення доходів та виникнення витрат. Це складні компоненти діяльності обліково-контрольної (ОК), які вимагають системного удосконалення (рис. 2.1).

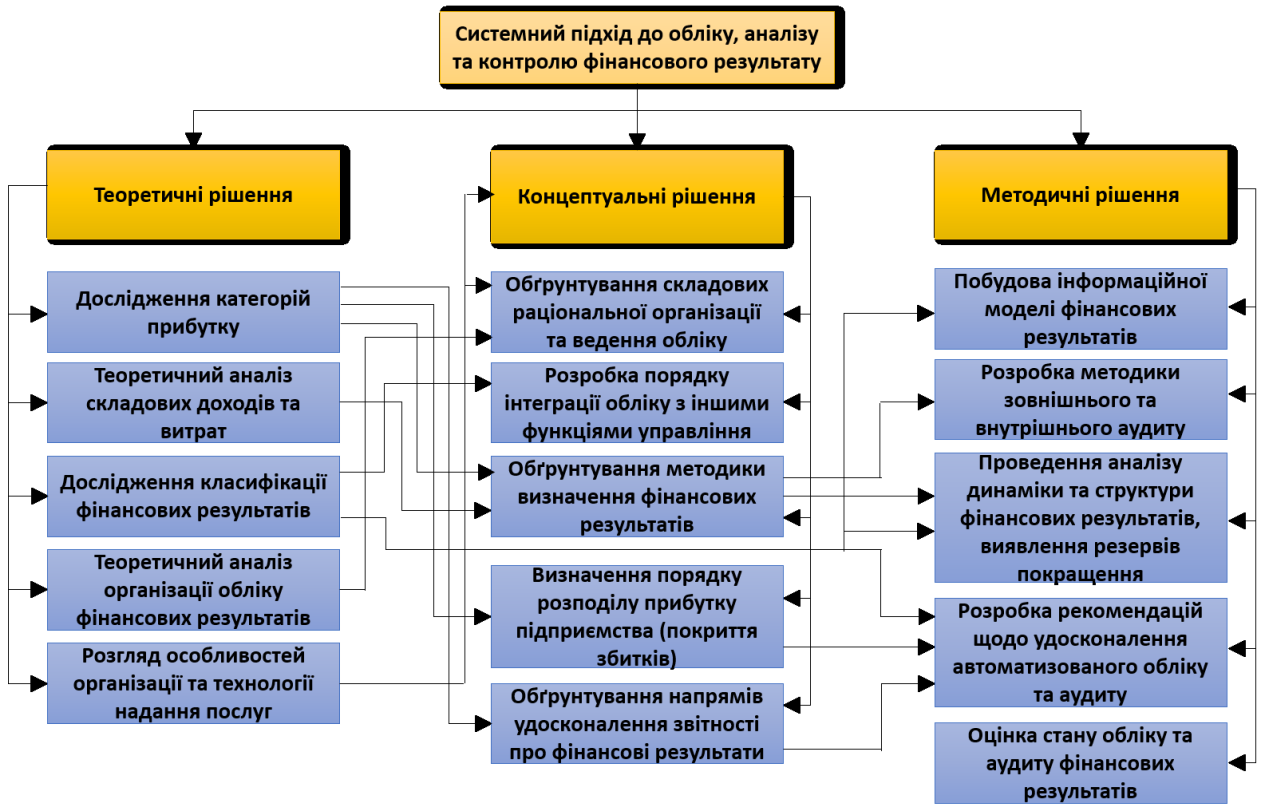

Рис.2.1. Алгоритмічна послідовність ОК рішень

Прибуток представляє собою різницю між отриманими доходами та витратами, що не підлягають оподаткуванню. Зазначена різниця виникає внаслідок того, що отримані доходи перевищують витрати, які не підлягають оподаткуванню. Умовою формування прибутку є відношення, в якому отриманий дохід переважає непідлягаючі оподаткуванню витрати.

Дохід є різницею між виручкою та витратами, які не оподатковуються. Категорії доходу:

- чистий – надлишок доходів над рівнем витрат щодо їх отримання після податку;
- валовий – перевищення доходів над рівнем витрат щодо їх отримання до податку.

Прибуток є точним відображенням фінансового стану ТОВ «МЕВІЗ», оскільки він надає інформацію про реальний прибуток/збитки.

Усі підприємці повинні взаємодіяти з податковою інспекцією. Форма ведення обліку, яку найбільш обирають малі підприємства, є Книга

обліку доходів і витрат. Мета ведення Книги – фіксація платником податку в Книзі всіх доходів/витрат, що є пов'язаними з його діяльністю.

Особливість візуалізації рівня доходів відображено в табл.2.1.

Таблиця 2.1

Кореспонденція обліку доходів ТОВ «МЕВІЗ»

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)		
1. Виручка від реалізації робіт, послуг	30,31,36	703
2. Податок на додану вартість	703	64
3. Списання доходів на фінансові результати	703	791

ТОВ «МЕВІЗ» здійснює ведення відомостей 1м та 5м для візуалізації доходів. Ці відомості відображають рахунки (рис.2.2).

Рис.2.2. Відображені рахунки відомостей обліку ТОВ «МЕВІЗ»

ТОВ «МЕВІЗ» усі первинні дані вносить до реєстрів, які наведено на рис.2.2.

Надані дані забезпечують обґрунтоване прийняття рішень та достовірну

інформацію про результати ТОВ «МЕВІЗ» як малого підприємства.

2.2. Процес обліку фінансового результату іншої діяльності підприємства ТОВ «МЕВІЗ»

Фінансові наслідки змін у власному та залученому капіталі ТОВ "МЕВІЗ" виявляються у взаємодії доходів/витрат, і аналіз цих процесів здійснюється за розділеними компонентами (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Облік доходів фінансової діяльності

№ п/п	Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Відображено доходи пов'язані із збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування, зокрема внаслідок одержання асоційованими, спільними та дочірніми підприємствами прибутків або зростання їх власного капіталу внаслідок переоцінки необоротних внаслідок переоцінки необоротних активів та інвестицій	14 "Довгострокові фінансові інвестиції"	721 "Дохід інвестицій в асоційовані підприємства" 722 "Дохід від спільної діяльності" 723 "Дохід від інвестицій в дочірні підприємства"
2.	Списано доходи від участі в капіталі на ФР	72 "Дохід від участі в капіталі"	792 "Результат фінансових операцій"

Послідовність відображення наведена на рис.2.3.

**Рах.73 " Інші фінансові доходи" → дивіденди , проценти
Кт 73 → сума доходу
Дт 73 → списання → доходів → рах.79.**

Рис.2.3. Послідовність операцій

Під час інвестиційних операцій задіяно відповідні об'єкти та здійснюється фіксування даних про ці доходи у відповідних довідках (рис.2.4).

Рах.72 "Дохід від участі в капіталі" → відображення здійснюється за методом участі в капіталі
Кт.72 "Дохід від участі в капіталі" → збільшення доходу
Дт 72 Списання в порядку закриття рах.79

Рис. 2.4. Реєстрація за інвестиційними операціями

Особливості можливих транзакцій, що можуть призвести до отримання інших фінансових доходів, відображено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Облік інших фінансових доходів

№ п/п	Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Відображені дивіденди, відсотки та інші доходи від фінансової діяльності	10 "Основні засоби" 11 "Інші необоротні матеріальні активи" 12 "Нематеріальні активи" 14 "Довгострокові фінансові інвестиції" 15 "Капітальні інвестиції" 20 "Виробничі запаси" 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети" 30 "Каса" 31 "Рахунки в банках" 37 "Розрахунки з різними дебіторами"	731 "Дивіденди одержані" 732 "Відсотки одержані"
2.	Відображено інший фінансовий дохід, зокрема за здані в фінансову оренду необоротні активи	68 "Розрахунки за іншими операціями"	732 "Відсотки одержані"
3.	Відображено інші доходи від фінансових операцій при одержанні роялті	30 "Каса" 31 "Рахунки в банках"	733 "Інші доходи від фінансових операцій"
4.	Відображено дисконт за фінансовою інвестицією	14 "Довгострокові фінансові інвестиції" 35 "Поточні фінансові інвестиції"	733 "Інші доходи від фінансових операцій"
5.	Списано інші фінансові доходи на фінансові результати	73 "Інші фінансові доходи"	792 "Результат фінансових операцій"

Деталізація інформації по рахунку 72 відображена в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Субрахунки до рахунку 72 "Дохід від участі в капіталі"

№ субрахунку	Назва субрахунку	Характеристика
721	Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства	Для узагальнення інформації про доходи, пов'язані із збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування, зокрема, внаслідок одержання асоційованими підприємствами прибутків або зростання власного капіталу асоційованих підприємств внаслідок інших подій (переоцінка необоротних активів та інвестицій).
722	Дохід від спільної діяльності	Для узагальнення інформації про доходи, пов'язані із збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування, зокрема, внаслідок одержання спільними підприємствами прибутків або зростання їх власного капіталу внаслідок інших подій (переоцінка необоротних активів та інвестицій).

Розуміння результату вказує на напрям розвитку, тому всі елементи, які відображені на рахунку 79 (рис.2.5) із необхідним рівнем деталізації, є критично важливими.

Рахунок 79 "Фінансові результати" → призначений для обліку та відображення інформації про фінансові результати підприємства

Кт.79 → відображення сум в порядку закриття рахунків обліку доходів

Дт.79 → відображення сум в порядку закриття рахунків обліку витрат та податку на прибуток

Рис.2.5. Рахунок 79

Деталізований аналіз забезпечує процес деталізації результату, який зображено на рис.2.6.

Субрахунок 791 "Фінансові результати" → призначений для обліку та відображення і інформації про результати від основної діяльності підприємства

Кт.791 → відображення сума доходів від реалізації послуг

Дт.791 → відображення собівартості реалізованих послуг та інших витрат
рах. 90,92,93,94

Рис.2.6. Рахунки для детального аналізу субрахунку 791

При закриванні рах. 79, усі залишки будуть перенесені на рах.44 (рис.2.7).

Закриття субрахунку 791 → прибуток :
Дт.791 → в результат основної діяльності
Кт 441 → прибуток нерозподілений

Закриття субрахунку 791 → збиток :
Дт 441 → непокриті збитки
Кт.791 → в результат основної діяльності

Рис.2.7. Закривання рах.79

Візуально, вище наведений процес зображено на рис.2.8.

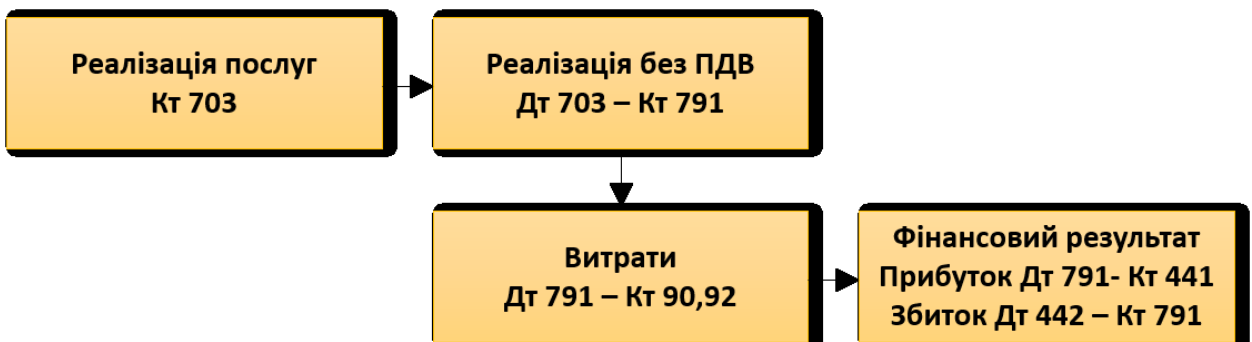

Рис.2.8. Послідовність обліку доходів та результатів

Отже, усі складові результату описано на рах. 79, що забезпечує зрозуміння тактики та визначення стратегії ТОВ «МЕВІЗ».

2.3. Представлення фінансового результату ТОВ «МЕВІЗ» в фінансовій звітності

Бухгалтерський баланс є основою для складання фінансових звітів про ФР ТОВ «МЕВІЗ» та його фінансовий стан. Баланс включає в себе всі аспекти економічної діяльності підприємства і відображає взаємозв'язки між різними господарськими подіями, забезпечуючи відповідність між обліковими рахунками. Більше того, через структуру балансу можна відстежити зміни у фінансовому стані і ФР діяльності підприємства, порівнюючи їх із попередніми періодами. Баланс надає інформацію користувачам щодо того, які кошти використовуються і як фінансується діяльність ТОВ «МЕВІЗ». Засоби підприємства визначаються відповідно до їх походження та складу. Засоби підприємства (активи) визначаються необоротними/оборотними відповідно до їх будови, власними та зобов'язаннями за джерелами.

Результати балансу ТОВ «МЕВІЗ» представлено в додатку А-В. ФР діяльності ТОВ "МЕВІЗ" представлені у формі №2-м (додатки А-В). Залежно від мети дослідження, можуть виникати зміни в розташуванні, групуванні або поділі деяких показників звіту, проте ці зміни можливі лише при умові, що зберігається відповідність їхнього розміру до чистого прибутку за рік. При формуванні звіту про ФР використовуються рахунки доходів/витрат.

Форма №2-м показує фінансовий стан підприємства в визначений момент часу, показуючи результат його діяльності протягом певного етапу. Ця форма відображає рух коштів між графами 3-4 балансу. При формуванні балансу на базі залишку балансових рахунків, то в Звіт про ФР включають обороти рахунків операційних.

При складанні квартальної фінансової звітності показники представляються наростаючим підсумуванням з початку року звітування.

Баланс у формі №1-м, також відомий як "Баланс", складається з розділів, які містять певні статі.

Звіт у формі №2-м формується, щоб надати користувачеві повно-достовірних та безпристрасних даних про рівень доходів (витрат), прибутків (збитків), які отримано через діяльність підприємства в звітному періодові.

Податок на прибуток враховується у складі чистого ФР. Для обчислення чистого ФР потрібно об'єднати прибуток (або збиток), підлягаючий оподаткуванню, і суму податку на прибуток:

$$ЧФР = П(З)_{ДО} + П_{П}, \quad (2.1)$$

де $ЧФР$ – величина чистого ФР діяльності,

$П(З)_{ДО}$ – величина прибутку (збиток) до податку, $П_{П}$ – ПДВ.

Для обчислення величини чистого доходу (виручки) отриманої з реалізації послуг, варто застосовувати формулу:

$$ЧД = В - ПДВ, \quad (2.2)$$

де $ЧД$ – величина чистого доходу отриманого з реалізації послуг, $В$ – велична виручки.

Для точного розрахунку ПДВ важливо перевірити обчислену суму зобов'язань, що може бути здійснено за допомогою певної формули:

$$ПДВ = \frac{В \cdot 20\%}{120\%}, \quad (2.3)$$

де $В$ – величина виручки.

Для правильного розрахунку собівартості реалізованих робіт/послуг проводиться порівняння інформації зі звіту про ФР, головної книги, рахунків

90 та 79.

Для обчислення значення валового прибутку (збитку) застосовується наступна формула:

$$ВП = ЧД - С, \quad (2.4)$$

де $ВП$ – величина валового прибутку, $ЧД$ – величина чистого доходу, отримана від реалізації робіт або послуг, $С$ – величина собівартості реалізованих робіт або послуг.

Формула для обчислення ФР від операційної діяльності є наступною:

$$\Phi P_{од} = ВП + ІД - АВ - ВЗ - ІВ, \quad (2.5)$$

де $\Phi P_{од}$ – ФР, отриманий в результаті операційної діяльності, $ВП$ – Величина бруто-прибутку (валового доходу), $ІД$ – прибуток, зароблений з інших джерел операційної діяльності, $АВ$ – обсяг фінансування для адміністративних потреб, $ВЗ$ – величина витрати щодо збуту, $ІВ$ – розмір фінансових витрат для інших операційних цілей.

Щоб розрахувати ФР до оподаткування, необхідно використовувати таку формулу.:

$$\Phi P_o = \Phi P_{од} + Д + ІД_\phi + ІД - \Phi В - В - ІВ, \quad (2.6)$$

де ΦP_o – ФР до оподаткування, $Д$ – дохід, отриманий з капіталовкладень, $ІД_\phi$ – величина іншого фінансового доходу, $ІД$ – величина інших доходів, $\Phi В$ – величина фінансових витрат, $В$ – витрати, пов'язані із інвестуванням у капітал, $ІВ$ – розмір витрат для інших операційних цілей.

Інформація про кінцевий ФР обов'язково відображається у податковій декларації про доходи.

Фінансова звітність повинна відповідати вимогам чинного

законодавства щодо відображення обов'язкової інформації та відповідати інформаційним вимогам зовнішніх користувачів. В умовах сучасного господарювання, коли економіка може стати об'єктом кризових явищ, використання такої інформації може обмежити її корисність для управління.

Отже, фінансовий звіт відображає ефективність діяльності суб'єкта(ів) господарювання, якість управління та розміри досягнутих результатів.

2.4. Процес контролю фінансового результату діяльності ТОВ «МЕВІЗ»

Необхідно забезпечити включення всіх аспектів діяльності підприємства при здійсненні контролю за ФР. Рівень ефективності діяльності ТОВ «МЕВІЗ» можна оцінити через показник прибутковості. Розвиток можливий завдяки стабільному позитивному результату. Порівняння елементів є основною схемою його обчислення. Безпомилкові дії залежать від архіважливості процесу, який ґрунтується на наявних даних при прийнятті рішень.

Контроль повинен включати не лише процес перевірки та нагляду за діяльністю підприємства, але також повинен надавати рекомендації керівництву стосовно оптимального використання доступних ресурсів та розробки найкращих, ефективних управлінських рішень (рис. 2.9).

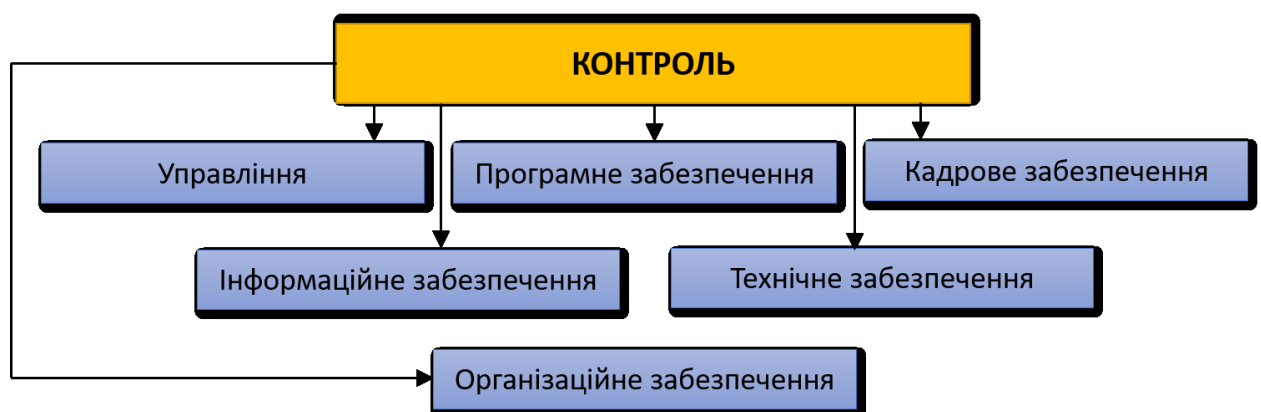

Рис. 2.9. Організація контролю на ТОВ «МЕВІЗ»

Для забезпечення ефективності в організації важливо контролювати всі операції відповідно до схеми, яку відображено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Алгоритм контролю

№ п/п	Етап перевірки	Процедура аудиту
1	Перевірка правильності визначення складу та розміру балансового прибутку	Перевірка правильності класифікації певних видів фінансових результатів та їх розрахунок відповідно до законодавчих документів
2	Перевірка визначення прибутку, що підлягає оподаткуванню	Встановлення правильності обліку певних витрат, на які збільшується або зменшується балансовий прибуток; визначення їх розміру
3	Перевірка податку на прибуток	Перевірка своєчасності та повноти сплати авансових платежів протягом кварталу та податку на прибуток за підсумками звітного періоду
4	Перевірка використання прибутку	Перевірка правильності здійснення реформації балансу в кінці звітного року; цільового використання нерозподіленого прибутку минулих років; повноти відображення у регістрах синтетичного обліку використання прибутку звітного року

При контролі результату проводиться перевірка відповідно до конкретних етапів та процедур. Оцінюються показники, компоненти отриманого результату та точність введених даних.

Основні етапи контролю пов'язані з перевіркою складових доходів та витрат. На наступному етапі слід перевірити достовірність балансового прибутку. Схему контролю відображено на рис.2.10.

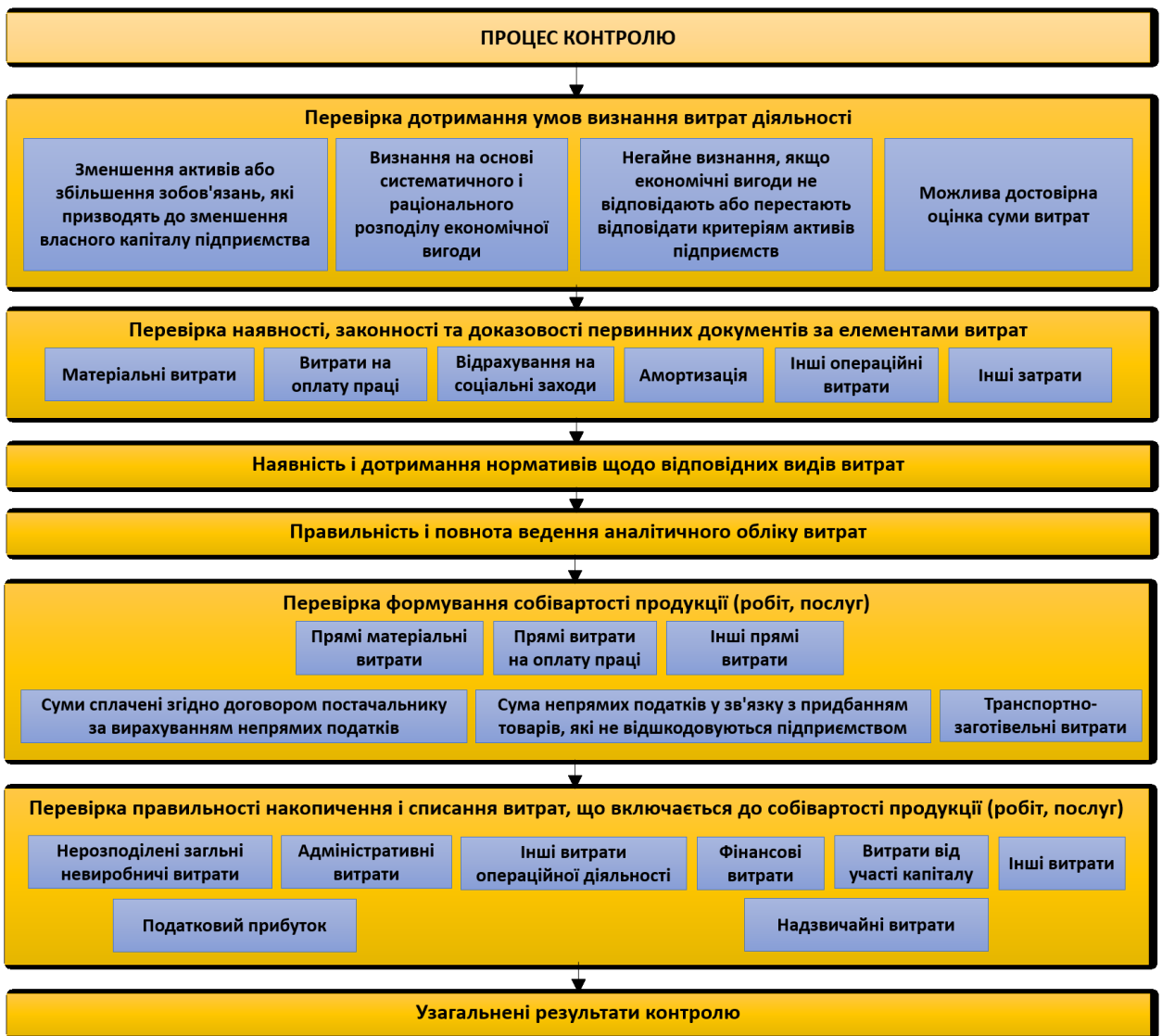

Рис. 2.10. Алгоритмічна послідовність контролю

Під час контролю результату важливо керуватися основними етапами для логічного підтвердження чи спростування наявності певних елементів результату.

Висновки до розділу 2

Ефективне ведення обліку результатів дозволяє здійснювати правильні рішення щодо накопичення прибутків і виникнення витрат. Ці аспекти обліково-контрольної діяльності є складними елементами, які вимагають системного удосконалення.

Розуміння отриманого результату визначає шлях розвитку, тому будь-яка інформація, що відображена на рахунку 79 із необхідним ступенем деталізації, є вкрай важливою.

Прибуток є конкретним відображенням фінансового стану компанії, оскільки він надає інформацію про фактичний прибуток або збитки.

На підставі дослідження діяльності ТОВ «МЕВІЗ» встановлено, узагальнення даних про ФР здійснюється на рахунку 79 "Фінансові результати". Встановлено, що за рахунком 79 можна зрозуміти тактику та визначити стратегію ТОВ «МЕВІЗ».

Результативність функціонування компанії "МЕВІЗ" можна оцінити за допомогою показника прибутковості, оскільки стійкий позитивний ФР сприяє забезпеченню розвитку. Класичний метод розрахунку полягає у порівнянні елементів. Прийняття рішень ґрунтується на наявній інформації, тому цей процес має ключове значення для забезпечення невинних/точних дій. Для досягнення ефективності в організації важливо здійснювати контроль за всіма операціями відповідно до визначеної схеми.

Контролюючи результат, проводять перевірку на різних етапах та в рамках конкретних процедур. Аналізуються показники, компоненти отриманого результату та точність введених даних.

Основні дії, пов'язані із контролем, включають перевірку складових доходів/витрат. Наступним етапом є підтвердження достовірності балансового прибутку.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ

ТОВ «МЕВІЗ»

3.1. Аналіз зміни фінансових результатів підприємства в часовому аспекті

При проведенні аналізу ФР застосовується певна методика, що включає в себе набір методів/прийомів для вивчення та обробки фінансової інформації. На рис. 3.1 представлено основні прийоми, які використовуються при здійсненні фінансового аналізу.

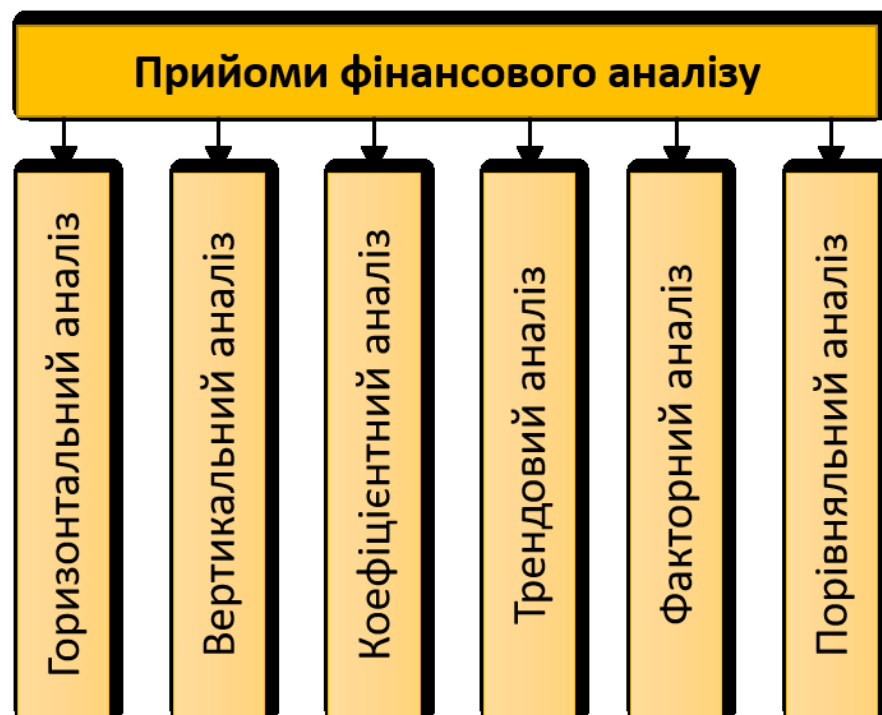

Рис. 3.1. Прийоми фінансового аналізу

Більшість дослідників, коли аналізують ФГД, використовують прийоми, подібні до тих, що показані на рис. 3.1, зокрема:

- горизонтальний аналіз (передбачається порівняння усіх позицій фінансового звіту з відповідною позицією з попереднього періоду для

виявлення змін у часовому аспекті);

- вертикальний аналіз (передбачається аналіз структури фінансових показників при урахуванні впливу різноманітних факторів на остаточний результат);

- коефіцієнтний аналіз (передбачається аналіз показників для виявлення взаємозв'язків між конкретними пунктами звіту).

Для оцінки рентабельності рекомендується застосовувати показник чистого грошового потоку для ФР, оскільки обсяг чистого прибутку, який зазначено у звітності та не показує реальну суму грошей, які є в розпорядження підприємства. Це через те, що доходи (витрати) визнаються в незалежності від того, коли отримано (витрачено) відповідну грошову суму [7].

Отже, при аналізі фінансового стану та ФР ТОВ "МЕВІЗ" можна виділити наступні провідні методи оцінки [11]:

1) Коефіцієнтний метод - це підхід, при якому обчислюються певні коефіцієнти для підприємства, які вказують рівень впливу конкретних факторів на його фінансовий стан. Проте цьому методу притаманна трудомісткість. Використовувати його можна лише у випадках, коли доступний достатній час для опрацювання таких результатів.

2) Комплексний метод забезпечує виявлення проблемних аспектів в діяльності підприємства та розкриття факторів, які до них призводять. Недоліками зазначеного методу є його висока трудомісткість, схожа на труднощі, які виникають при використанні коефіцієнтного методу, та брак нормативних значень для багатьох коефіцієнтів. Це ускладнює практичне застосування даного методу.

3) Інтегральний метод забезпечує обчислення інтегрального показника, який обчислюється на базі комплексних показників, таких як рівень платоспроможності, фінансова незалежність, якість активів та інші. Цей метод оцінки використовується тоді, коли необхідно виміряти фінансовий стан підприємства при використанні єдиного (інтегрального) показника.

Однак серед недоліків зазначеного методу є можливість виникнення суперечностей у визначенні трактувань «ліквідності» та «платоспроможності».

В процесі проведення дослідження встановлено, що прибуток є важливим показником серед інших, який розкривають діяльність ТОВ «МЕВІЗ». Цей показник є найбільш узагальнюючим у визначенні рівня ефективності при використанні капіталу та є важливим для зросту власного капіталу. Саме через прибуток формуються показники фінансової стійкості на підприємстві.

В умовах ринку кожен підприємець прагне інвестувати кошти в ті види діяльності, які можуть забезпечити максимальний прибуток. Тому в процесі аналізу особливу увагу приділяють вивченню прибутку з метою виявлення можливості щодо його збільшення.

Метою аналізу ФР є розгляд повноти та якості їх одержання, оцінка змін абсолютних/відносних показників, вивчення спрямовання та визначення впливу окремо взятих факторів на прибуток і рентабельність, а також ідентифікація та оцінка можливостей для їх подальшого зростання.

Основні задачі аналізу ФР [9]:

- аналіз та оцінювання динаміки показника прибутку та рентабельності;
- оцінювання досягнення запланованих показників у сфері прибутку та рентабельності;
- розрахунок та оцінювання впливу зовнішніх/внутрішніх факторів на зміни в показниках прибутку та рентабельності;
- визначення потенційних можливостей для покращення ФР діяльності і обґрунтування заходів для їх досягнення та мобілізації ресурсів;
- аналіз розподілення та застосування прибутку.

При аналізі ФР діяльності підприємства, необхідно враховувати ключові компоненти дослідження [9]:

- зміни кожного окремого показника протягом аналізованого

періоду при використанні горизонтального аналізу;

- аналіз структури та варіацій в обраних показниках при використанні вертикального аналізу;

- вивчення тенденції зміни фінансових показників впродовж декількох періодів звітування при використанні трендового аналізу.

Встановлено, що залежно від мети проведеного аналізу, важливо обрати відповідні фінансові коефіцієнти. Проте обов'язковими аспектами аналізу є оцінка рентабельності з ліквідністю та ефективного застосування ресурсів підприємства. У межах кожної з груп коефіцієнтів аналітик-фахівець вибирає відповідні показники. Після здійснення розрахунку усіх груп фінансових показників слід навести конкретні висновки. По завершенні аналізу необхідно сформулювати загальні висновки щодо стану фінансового.

Рівень фінансового стану визначається шляхом розподілу та ефективного використання його ресурсів (тобто активів) і джерел, з яких ці ресурси формуються (власний капітал та зобов'язання, або пасиви, іншими словами). Ця інформація представлена у фінансовій звітності підприємства, зокрема у його балансі.

Для оцінювання рівня стану фінансового підприємства в процесі аналізу, необхідно врахувати наступні фактори: перший - розробити і реалізувати фінансовий план, якщо це можливо, з метою забезпечення оборотного капіталу на випадок збільшення попиту за допомогою заробітку; і, другий - забезпечити швидкість обороту оборотних активів (ОА).

Стан фінансовий підприємства можна визначити за допомогою платоспроможності, що вказує на його здатність вчасно виконувати фінансові зобов'язання.

Звіт про ФР (форма №2) використовується для проведення аналізу та дослідження змін у ФР за 2020-2022 р. В табл. 3.1 відображено інформацію щодо аналізу та зміни фінансових результатів протягом вказаних років ТОВ «МЕВІЗ».

Таблиця 3.1

**Аналіз динаміки ФР ТОВ «МЕВІЗ»
за 2020-2022 р., тис. грн. (згідно форми 2-м, додатки А-В)**

Стаття	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021-2022 р.	
				Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг)	2 066,70	2039,10	1805,60	-233,50	-11,45
Інші операційні доходи	-	-	-	-	-
Інші доходи	-	-	-	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2066,70	2039,10	1805,60	-233,50	-11,45
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(2562,80)	(2572,70)	(2282,40)	-290,30	-11,28
Інші операційні витрати	(-)	(-)	(-)	-	-
Інші витрати	(-)	(-)	(-)	-	-
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	(2562,80)	(2572,70)	(2282,40)	-	-
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	(496,10)	(533,60)	(476,80)	-56,80	-10,64
Податок на прибуток	(-)	(-)	(-)	-	-
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	(496,10)	(533,60)	(476,80)	-56,80	-10,64

Розглянувши дані звіту про ФР у табл. 3.1, чистий прибуток зменшився у 2022 р. на 56,80 тис. грн. або 11,45 %, що вказує на негативний напрямок розвитку ТОВ «МЕВІЗ», що було пов'язано з війною в Україні та зменшенням кількості замовників послуг. Також відзначено, що валовий прибуток зріс на 56,80 тис. грн. через приріст собівартості реалізованої продукції (табл. 3.1).

На рис.3.2 зображено динаміку зміни прибутку ТОВ «МЕВІЗ» в період з 2020 по 2022 р.

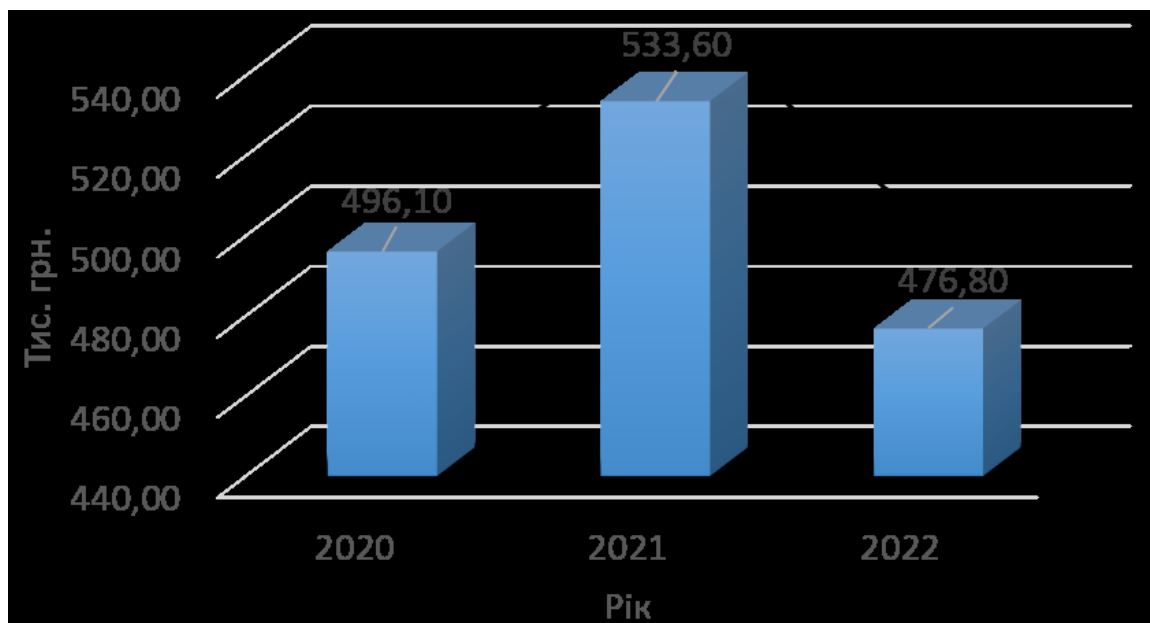

Рис.3.2. Динаміка зміни прибутку ТОВ «МЕВІЗ»

З графіку видно, що в період з 2020 по 2021 величина чистого прибутку була зростаючою, що вказувало на стабільний позитивний прогрес фінансового стану ТОВ «МЕВІЗ», проте в 2022 році вплив ситуації в Україні негативно вплинув на рівень прибутковості підприємства.

Загалом основні ФР ТОВ «МЕВІЗ» за досліджуваний період в динаміці згруповано та подано на рис. 3.3.

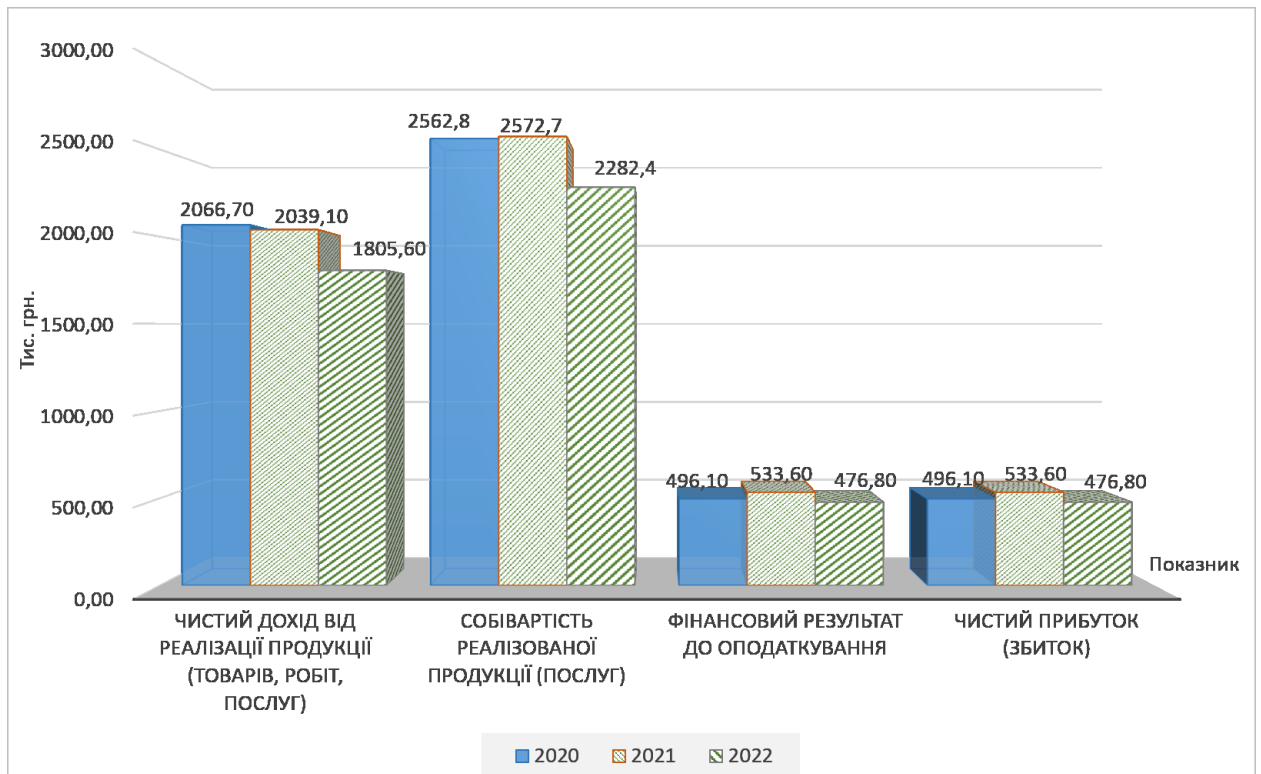

Рис. 3.3. Аналізування основних ФР ТОВ «МЕВІЗ»

Як видно з рис. 3.3 основою ФР є негативна динаміка чистого доходу з реалізованих послуг, а саме від основного виду діяльності, що свідчить про негативний рівень прибутку досліджуваного підприємства.

Величина ФР від операційної діяльності є залежною від ряду чинників, зокрема зміна обсягів, видів, цін, собівартості виконаних робіт чи медичних послуг.

При зверненні до даних балансу та звіту щодо ФР ТОВ «МЕВІЗ» можна обчислити головні показники, що розкривають ФГД підприємства: ліквідність та рентабельність.

Перший етап аналізу фінансового стану ТОВ "МЕВІЗ" полягає у визначенні ліквідності. Ліквідність означає здатність підприємства перетворювати свої активи на готівку для виплати своїх зобов'язань [20].

Для оцінки ліквідності підприємства рекомендується розраховувати наступні коефіцієнти:

- Коефіцієнт ліквідності поточної (загальної):

$$K_{\Pi} = \frac{OA}{ПЗ}, \quad (3.1)$$

де OA - оборотні активи; $ПЗ$ - поточні зобов'язання,

$$K_{\Pi} = 215,0/36,3 = 5,92 \text{ (кінець 2020 р.)},$$

$$K_{\Pi} = 111,5/65,9 = 1,69 \text{ (кінець 2021 р.)},$$

$$K_{\Pi} = 91,9/66,3 = 1,39 \text{ (кінець 2022 р.)}.$$

- Коефіцієнт ліквідності термінової (критичної):

$$K_{\text{КЛ}} = \frac{(OA - З)}{ПЗ}, \quad (3.2)$$

де $З$ – запаси,

$$K_{\text{КЛ}} = (215,0 - 67,8)/36,3 = 4,06 \text{ (кінець 2020 р.)},$$

$$K_{\text{КЛ}} = (111,5 - 89,1)/65,9 = 0,34 \text{ (кінець 2021 р.)},$$

$$K_{\text{КЛ}} = (91,9 - 89,1)/66,3 = 0,04 \text{ (кінець 2022 р.)}.$$

- Коефіцієнт ліквідності абсолютної:

$$K_{\text{АЛ}} = \frac{ГК}{ПЗ}, \quad (3.3)$$

де $ГК$ – величина грошових коштів та їх інших форм,

$$K_{AL} = 142,8/36,3 = 3,93 \text{ (кінець 2020 р.)},$$

$$K_{AL} = 17,9/65,9 = 0,27 \text{ (кінець 2021 р.)},$$

$$K_{AL} = 2,8/66,3 = 0,04 \text{ (кінець 2022 р.)}.$$

Дані розрахованих показників ліквідності відображено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Обчислені показники ліквідності підприємства ТОВ «МЕВІЗ»

Назва показника	Індекс показника	Розрахунок	Норматив	Кінець 2020 р.	Кінець 2021 р.	Кінець 2022 р.
Коефіцієнт ліквідності поточної (загальної)	$K_{П}$	$\frac{OA}{ПЗ}$	2-2,5	5,92	1,69	1,39
Коефіцієнт ліквідності термінової (критичної)	K_{KL}	$\frac{(OA-3)}{ПЗ}$	не менше 1	4,06	0,34	0,04
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	K_{AL}	$K_{AL} = \frac{ГК}{ПЗ}$	0,25-0,3	3,93	0,27	0,04

Отже, на підставі аналізу показників ліквідності ТОВ «МЕВІЗ» підведено підсумки та встановлено, підприємство не виділяється фінансовою стійкістю та ліквідністю:

- Згідно отриманої інформації (рис.3.4, табл. 3.2) встановлено, що на кінець 2020 р. на підприємстві залишилося 5,92 тис. грн. для кожної гривні поточного зобов'язання. В кінці 2021 р. – 1,69 тис. грн., а в кінці 2022 р. – 1,39 тис. грн. (рис.3.4). Така статистика вказує на не зростання довіри до ТОВ «МЕВІЗ». Отже, ТОВ «МЕВІЗ» за рахунок оборотних активів покриває відповідно 592% у 2020 р. поточні зобов'язання та не покриває у 2021-2022 р. – 169% та 139 % поточні зобов'язання.

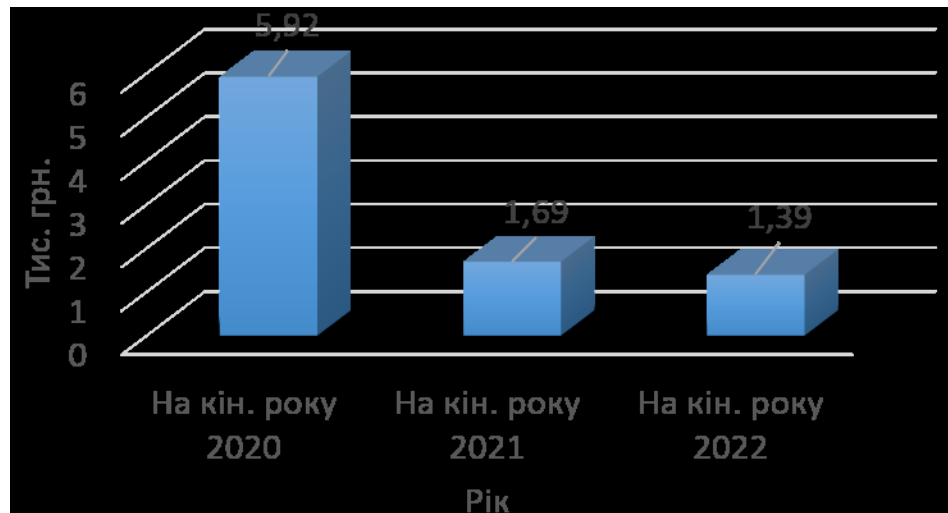

Рис. 3.4. Динаміка зміни коефіцієнта покриття (загальна ліквідність) в період з 2020 р. по 2022 р.

- Згідно отриманої інформації (рис.3.5, табл. 3.2) встановлено, що в 2021-2022 р. значення коефіцієнт ліквідності критичної не перевищував межу нормативу, також помічено, що для кожної гривні у 2020 р. поточного зобов'язання припадає 4,06 тис. грн. високоліквідних ОА. В 2021 р. – 0,34 тис. грн., а у 2022 р. – 0,04 тис. грн. Це означає, що в ТОВ «МЕВІЗ» не достатній рівень ліквідних оборотних коштів задля здійснення вчасних виплат за зобов'язаннями. Тому, за рахунок дебіторської заборгованості за послуги, ТОВ "МЕВІЗ" здійснює оплату короткострокових зобов'язань в розмірі відповідно 406% (2020 р.), 34% (2021 р.), та 4% (2022 р.).

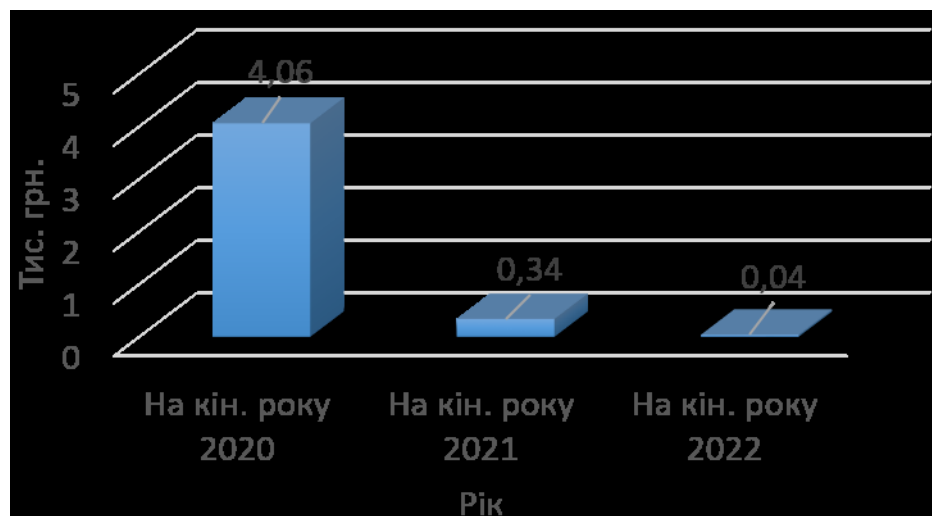

Рис. 3.5. Динаміка зміни коефіцієнта ліквідності термінової (критичної) в період з 2020 р. по 2022 р.

- Згідно отриманої інформації (рис.3.6, табл. 3.2), у 2020 р. K_{AL} перевищував межу нормативу, у 2021 р. – локалізувався в межах нормативу, а в 2022 р. – показник був нижче норми. Отже, в період 2020-2021 р. ТОВ «МЕВІЗ» може покрити поточні зобов'язання завдяки грошовим коштам, а у 2022 р. – ні.

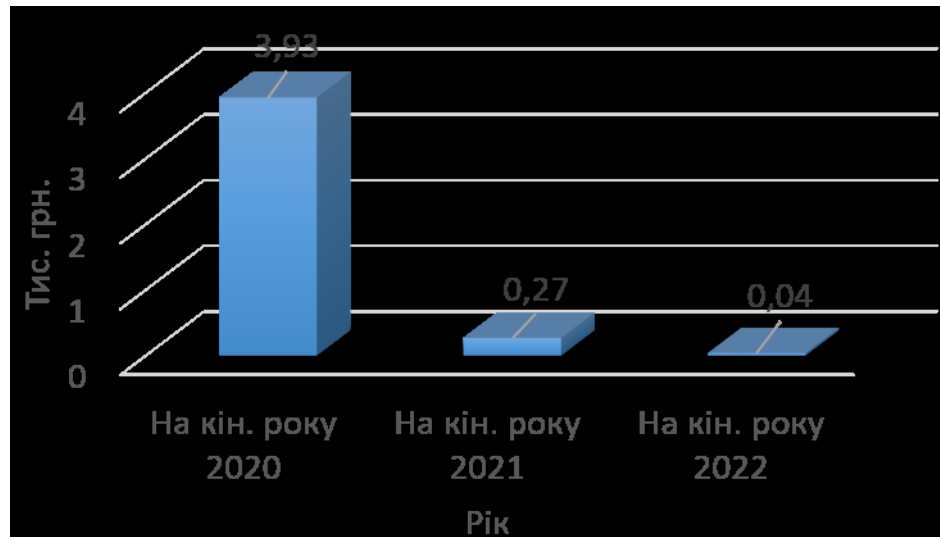

Рис. 3.6. Динаміка зміни коефіцієнта ліквідності абсолютної в період з 2020 р. по 2022 р.

На рис.3.7 відображено динаміку варіації показників ліквідності підприємства ТОВ «МЕВІЗ» (2020-2022 р.р.).

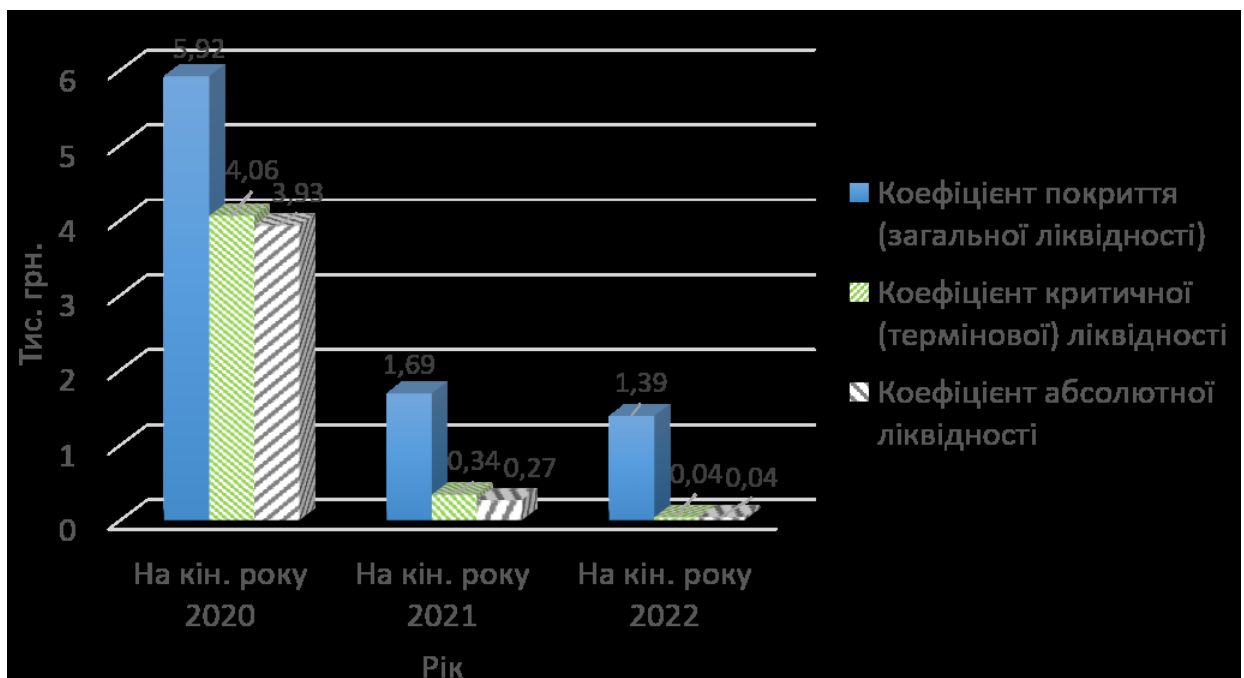

Рис. 3.7. Динаміка зміни показників ліквідності ТОВ«МЕВІЗ»

На рис.3.7 чітко видно негативну тенденцію ТОВ «МЕВІЗ» по показниках ліквідності.

Під час аналізу діяльності ТОВ "МЕВІЗ", важливо спочатку провести оцінку показників рентабельності. Цей аналіз базується на фінансовій звітності і дозволяє оцінити ефективність інвестицій в активи підприємства та визначити, чи засоби вкладаються вірно.

Отримання прибутку прямо пов'язане із рентабельністю. Показники рентабельності - це набір показників, які допомагають визначити рівень ефективності та результативності діяльності підприємства [1].

Для оцінювання ефективності роботи ТОВ «МЕВІЗ» необхідно обчислити такі показники рентабельності:

- Рентабельність активів:

$$P_A = \left(\frac{ЧП(ЧЗ)}{СА} \right) \cdot 100\%, \quad (3.4)$$

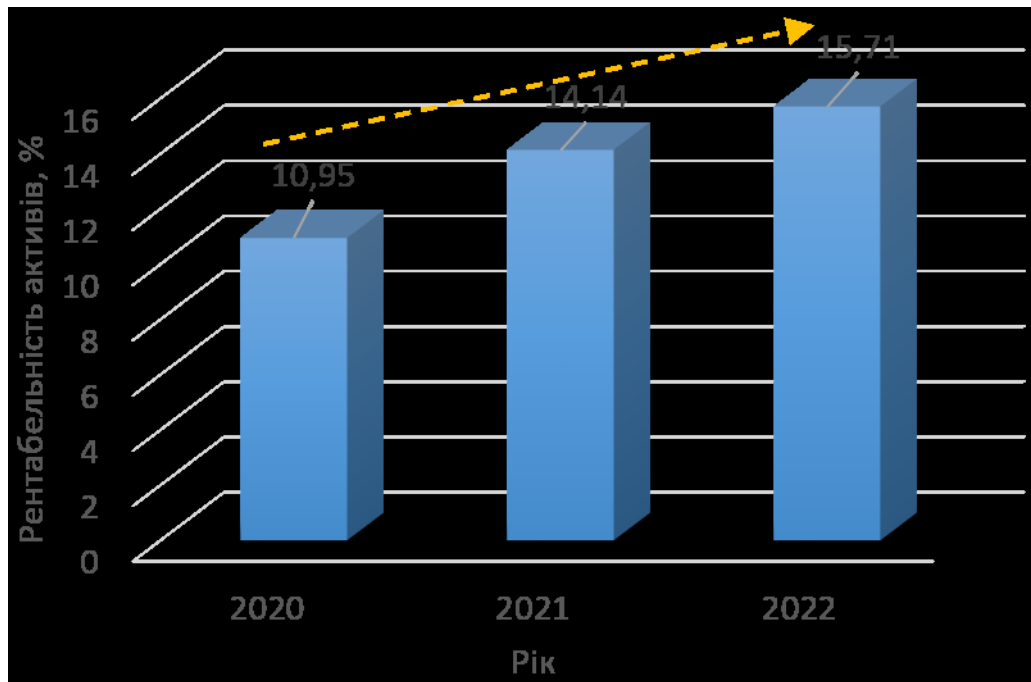
де $ЧП(ЧЗ)$ – величина чистого прибутку (чистого збитку); $СА$ – величина середньорічної вартості активів,

$$P_A = \left(\frac{496,10}{(4908,0 + 4152,2)/2} \right) \cdot 100\% = 10,95\% \text{ (за 2020 р.)},$$

$$P_A = \left(\frac{533,60}{(4152,2 + 3397,50)/2} \right) \cdot 100\% = 14,14\% \text{ (за 2021 р.)},$$

$$P_A = \left(\frac{476,80}{(3397,50 + 2670,50)/2} \right) \cdot 100\% = 15,71\% \text{ (за 2022 р.)}.$$

Показники рентабельності активів ТОВ «МЕВІЗ» подано графічно на рис. 3.8.

**Рис. 3.8. Динаміка зміни показників рентабельності активів
ТОВ «МЕВІЗ»**

У межах 2020-2022 р. помічено, що величина рентабельності активів підійнялася. Зокрема, в 2020 р. ТОВ «МЕВІЗ» отримав 10,95% чистого прибутку для кожної гривні активів, в 2021 р. вже 14,14% чистого прибутку, а в 2022 р. – 15,71%. Цей приріст відбувся внаслідок структурної оптимізації ОА, та приросту вартості чистого прибутку. Загалом, у 2020-2022 р. функціонування ТОВ «МЕВІЗ» була продуктивне.

– Рентабельність власного капіталу:

$$P_{BK} = \left(\frac{ЧП(ЧЗ)}{СВК} \right) \cdot 100\%, \quad (3.5)$$

де $СВК$ – величина середньорічної вартості власного капіталу.

$$P_{BK} = \left(\frac{496,10}{(4862,60 + 4115,90)/2} \right) \cdot 100\% = 5,53\% \text{ (за 2020 р.)},$$

$$P_{BK} = \left(\frac{533,60}{(4115,90 + 3331,60)/2} \right) \cdot 100\% = 14,33\% \text{ (за 2021 р.)},$$

$$P_{BK} = \left(\frac{476,80}{(3331,60 + 2604,20)/2} \right) \cdot 100\% = 16,07\% \text{ (за 2022 р.)}.$$

За результатами аналізу отриманих даних впродовж 3-ох років, зокрема 2020-2022, показник P_{BK} ТОВ «МЕВІЗ» зростає. В 2020 р. для кожної гривню і отримано 5,53% чистого прибутку, в 2021 р. – 14,33% та в 2022 р. – 16,07%

Період окупності Φ_O обчислюється з формули:

$$\Phi_O = \frac{100}{P_{BK}}, \quad (3.6)$$

$$\Phi_O = \frac{100}{5,53} = 18,08 \text{ років (станом на 2020 р.)},$$

$$\Phi_O = \frac{100}{14,33} = 6,98 \text{ років (станом на 2021 р.)},$$

$$\Phi_O = \frac{100}{16,07} = 6,22 \text{ років (станом на 2022 р.)}.$$

Таким чином, період окупності ТОВ «МЕВІЗ» є дуже високим і становить близько 6,22-18,08 років. Значення показника зменшується протягом 2020-2022 рр., що вказує на результат стабільної і ефективної роботи підприємства. Проте станом на 2022 р., на нашу думку, це багато, тому ТОВ «МЕВІЗ» потрібно старатися збільшити рівень прибутковості.

ТОВ "МЕВІЗ" може удосконалити власний фінансовий стан, збільшуючи дохід від послуг. Рівень доходу від реалізації послуг впливає на обсяг наданих послуг і їх вартість. Для збільшення обсягу послуг можна використовувати різні стратегії, такі як надання знижок клієнтам, поетапне

зниження цін або масштабну рекламу.

Для покращення платоспроможності підприємства, можна також зменшити собівартість продукції (послуг). Один з оптимальних способів зниження собівартості (послуг) є ефективне застосування ресурсів та витрат. Крім того, можна підвищити продуктивність праці. Це може бути досягнуто шляхом механізації та автоматизації деяких процесів, розроблення та використання ефективних методик, а також обміну та оновлення застарілих медичних систем та інструментів.

3.2. Модель прибутковості для фінансового прогнозування ефективності діяльності підприємства

Фінансове прогнозування включає в себе ряд важливих кроків. Спочатку необхідно провести аналіз і узагальнення наявних даних. Після цього використовується процедура моделювання, яка враховує різні можливі сценарії розвитку ситуації та фінансових показників.

Методи прогнозування прибутковості повинні бути гнучкими для врахування будь-яких змін у фінансах. Отримання прибутку є основною метою функціонування підприємств у різних галузях, особливо в умовах кризових ситуацій.

Чиста прибутковість підприємства може змінюватися з часом і реєструється, наприклад, квартално чи щорічно. Ці дані можна розглядати як часові ряди. Аналіз цих часових рядів спрямований на виявлення закономірностей у зміні показників прибутковості, таких як циклічні коливання та сезонні варіації. Цей аналіз допомагає зрозуміти причини змін у минулому та використовувати ці знання для прогнозування майбутньої прибутковості.

На рис. 3.9 представлена графічна залежність зміни показника прибутковості підприємства від часового інтервалу спостереження, включаючи дані, які були зібрані якщо нещодавно

щоквартально, так і щорічно.

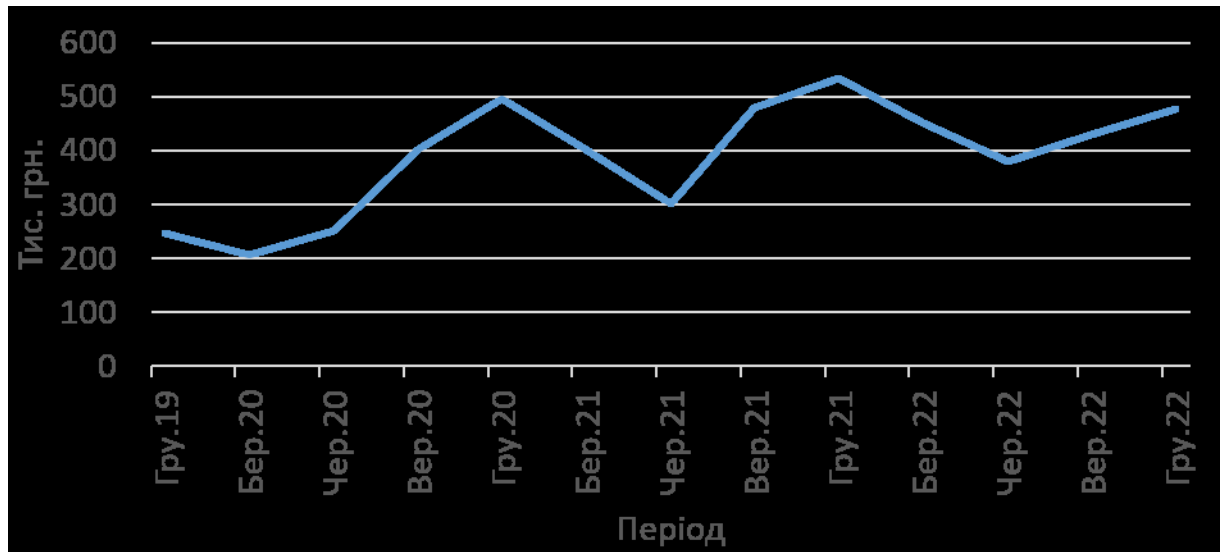

Рис. 3.9. Відображення зміни прибутковості підприємства впродовж 2020-2022 р.

На основі інформації, наведеної на рисунку 3.9, можна зробити висновок, що крива зміни прибутку підприємства є нестационарною і виявляє циклічні (повторюються) коливання, особливість яких пов'язана з обмеженою тривалістю при щорічному інтервалі спостереження T . Нестационарний характер кривої прибутковості обумовлений варіативністю (випадковими коливаннями) амплітуди значень показників прибутковості в залежності від часу спостереження і відсутністю постійних (стационарних) фінансових показників, що безпосередньо впливають на показник прибутковості підприємства.

Відомі методи та алгоритми для аналізу прибутковості підприємства та її прогнозування базуються на моделях, які враховують всі характеристики вивчених показників прибутковості та визначають структуру методів для прогнозування прибутковості підприємства.

Отже, для вивчення змін в амплітудних показниках прибутковості підприємства та виявлення їх взаємозалежності в залежності від циклічного інтервалу часу спостереження, необхідно застосовувати процедуру

математичного моделювання. Зокрема, варто розробити математичну модель для прогнозування, яка дозволить досліджувати ці зміни та взаємозв'язки між показниками прибутковості на різних часових інтервалах, таких як квартали та роки.

ЕТСС [35] відкриває можливість дослідження даних прибутковості, які мають нестационарний характер, з метою виявлення нових фактів, пошуку їх справжнього значення та встановлення взаємозв'язків з вже відомими, як частиною розвинутої та комплексної теорії. Ця теорія дає змогу розглядати дані прибутковості підприємства як сукупність елементарних компонентів, застосовувати лінійні перетворення і розробляти алгоритми для їх аналізу з метою вирішення різних завдань, включаючи прогнозування.

З погляду ЕТСС, дані про прибутковість підприємства можуть бути описані моделлю у вигляді періодично корельованого випадкового процесу (ПКВП), яка враховує циклічність (періодичність коливань) прибутковості, зміни в часі та амплітудну варіативність у своїй структурі. Така модель також надає методи та алгоритми для вивчення взаємозв'язків між цими характеристиками у вигляді виразу [35, 36]:

$$\xi(t) = \sum_{k \in \mathbb{Z}} \xi_k(t) e^{j2\pi k t / T}, \quad t \in \mathbb{R} \quad (3.7)$$

де $\xi_k(t)$ – варіативна складова прибутковості підприємства, представлена через стаціонарні компоненти;

$e^{j2\pi k t / T}$ – компонента прибутковості, що має циклічний (періодичний, повторний) характер з річною тривалістю T , під час якої відбувається спостереження за показниками прибутковості.

Модель прибутковості у вигляді виразу (3.7) досліджуваного підприємства на основі ПКВП [36] оснащена синфазним та компонентним методами аналізу даних прибутковості підприємства, що дає змогу обчислити оцінки взаємокореляційного зв'язку між амплітудно-часовими значеннями

прибутковості підприємства різних часових проміжків спостереження. Таке дослідження є ключовою процедурою для прогнозування (апріорного визначення) ефективних економічних режимів діяльності підприємства з метою оптимізаційного приросту фінансових показників в майбутньому.

3.3. Методика контролю фінансового результату підприємства

ТОВ "МЕВІЗ" застосовує систему контролю для вирішення різних проблемних питань. Ця система допомагає вирішувати такі завдання, як прийняття правильних адміністративних рішень, покращення діяльності підприємства та виявлення помилок у звітах.

Система контролю представляє собою набір політики/процедур котрі узгоджено з керівництвом підприємства для досягнення визначеної мети, зокрема забезпечення ефективного проведення господарської діяльності. Контроль, в свою чергу, є засобом отримання зворотного зв'язку об'єкту з органом управління, що забезпечує отримання інформації про реальний та точний стан об'єкта та реалізацію адміністративних рішень [33].

Було встановлено, що метою контролю над доходами (витратами) і ФР діяльності є процес перевірки коректності та об'єктивності первинних документів, бухгалтерської інформації і фінансової звітності підприємства у частині його доходів (витрат) та ФР.

Дотримання діючого законодавства щодо нарахування доходів (витрат) ТОВ "МЕВІЗ" є важливим етапом в контролі ФР та визначенні ФР підприємства.

Контроль ФР в ТОВ "МЕВІЗ" проводиться для виявлення можливих шляхів для більш ефективного управління підприємством та ідентифікації можливостей для збільшення фінансових результатів. В цілому, основною метою фінансового менеджменту є підвищення процвітання власників підприємства, і контроль ФР є інструментом для досягнення цієї цілі.

Провідні завдання контролю формування ФР діяльності є:

– перевірка коректності процесу ведення обліку реальних витрат і їхнього подальшого включення до собівартості послуг відбувається у відповідності до установлених підприємством методів обліку витрат та розрахунку вартості послуг.

– докази щодо ґрунтування вибору способу калькуляції;

– доводи правомірності використання методу розподілення непрямих витрат, які застосовується і закріплено в наказі щодо облікової політики;

– перевірка коректності розрахунку розмірів прямих витрат, які включають в вартість робіт (послуг), та визначення кошторисної ставки для розподілення накладних витрат;

– аудит коректності накопичення та віднесення доходу з операційних/інвестиційних/фінансових діяльностей;

– аргументація легальності та коректності представлення в бухгалтерських рахунках операцій з обліку ФР;

– аудит при визначенні повноти, достовірності та коректності відображення інформації щодо ФР в фінансових звітах;

– аналіз коректності формування чистого прибутку за звітний період, його розподілу і використанню.

1-ий етап контролю ФР ТОВ "МЕВІЗ" включає в себе ретельний аналіз коректності та достовірності формування фінансового звіту (звіту про ФР) з метою перевірки її достовірності та відповідності фактичним даним.

Інформація, яка представлена у звіті, порівнюється з інформацією, яка міститься в Головній книзі, синтетичних та аналітичних реєстрах БО за конкретними рахунками, зазначеними на рис. 3.10.

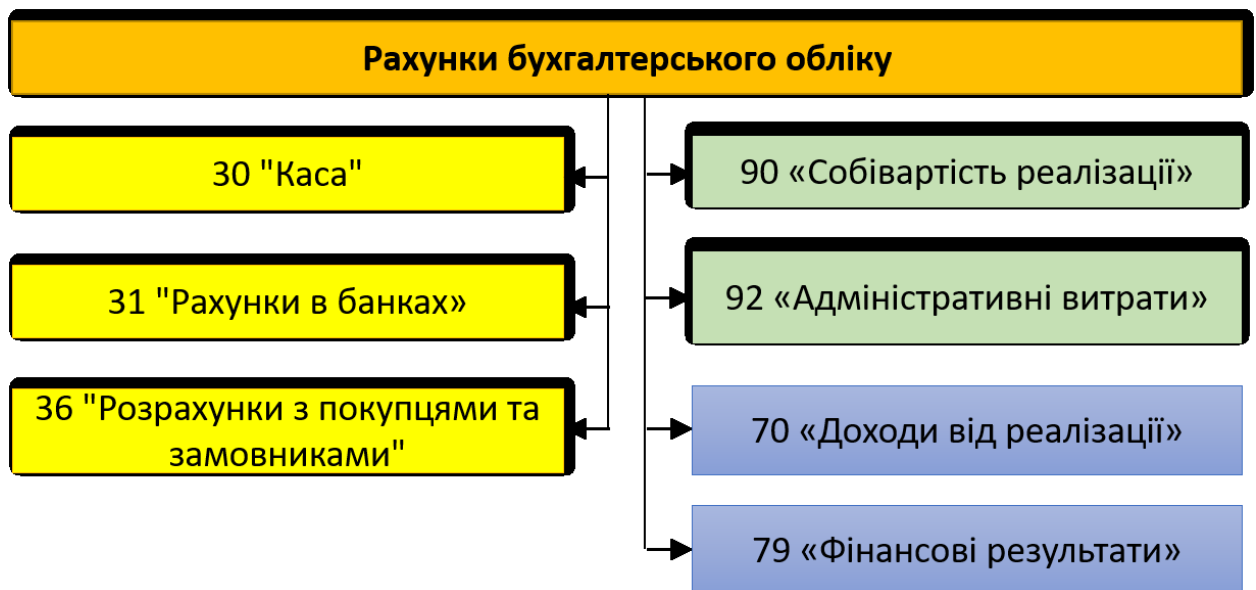

Рис.3.10. Перевірка за рахунки БО (1-ий етап)

2-ий етап контролю ФР ТОВ «МЕВІЗ» складається з розгорнутої перевірки подібності інших операційних доходів з даними документів, які зображено на рис.3.11.

Рис.3.11. Документи з якими здійснюється перевірка (2-ий етап)

3-ій етап передбачає перевірку коректності відображення доходів, які отримано від надання послуг. Зазвичай ці доходи становлять значну частину загальних доходів ТОВ "МЕВІЗ". Тому важливо перевірити відповідність даних щодо обсягу наданої продукції, складу і інформації у документах, що стосуються наданих послуг.

Якість проведеного контролю процесів реалізації послуг справді має велике значення для точного обрахунку чистого прибутку (збитку) ТОВ "МЕВІЗ". Дослідження та процедура перевірки обліку формування ФР вимагає великої уваги та часу, оскільки це є основою для контролю ФР. Важливо

докладно розглядати кожний компонент, оскільки вони складають основу для оцінки фінансового стану компанії.

Також, перевірка наявності необхідних ліцензій для надання медичних послуг та перевірка коректності відображення усіх проведених операцій продажу в бухгалтерському обліку займає важливе місце.

Важливим етапом контролю є використання аналітичних процедур. Для належного оформлення первинних документів важливо проводити контроль, який включає формальну та зустрічну перевірку, аналіз вмісту та арифметичну перевірку. Отримані результати контролю ФР мають велике значення, передусім для власника підприємства. Він потребує об'єктивну та достовірну інформацію про господарську діяльність ТОВ "МЕВІЗ", яка є важливою при формуванні та впровадженні наступної стратегії розвитку.

3.4. Шляхи вдосконалення обліково-інформаційної системи ТОВ «МЕВІЗ» при врахуванні фінансових результатів

У сучасний час, коли ринок та відносини на ньому розвиваються, багато підприємств мають проблеми з визначенням та відображенням ФР у своєму БО. ФР вважається одним з ключових показників, який характеризує ефективність фінансової роботи підприємства. Пошук шляхів вдосконалення (оптимізація) системи БО на підприємствах щодо ФР є надзвичайно актуальним на сьогодні.

Багато підприємств в Україні не мають чіткої політики управління ФР, що сприяє негативному впливу на їх діяльність. Проведено дослідження показало, що впровадження чіткої політики управління ФР допомагає збільшити рівень прибутку підприємства та удосконалити його фінансовий стан. На нашу думку, однією з основних проблем обліку ФР в ТОВ "МЕВІЗ" є недостатність та затримка у їхньому відображенні у системі БО. Ця проблема є складною та багатоплановою. На підставі аналізу праць численних економістів дав нам змогу встановити, що розвиток та продуктивність ТОВ

"МЕВІЗ" є неможливим без процедури удосконалення управління системи доходами (витратами), оскільки саме показник витрат має вирішальний вплив на отримання прибутку.

Другою за важливістю проблемою для ТОВ "МЕВІЗ", на нашу думку, є забезпечення оперативності та належної аналітичності вихідних даних щодо рівень доходів (витрат) підприємства. Ці дані є необхідними для всіх споживачів та користувачів послуг ТОВ "МЕВІЗ". Тому необхідно налаштувати систему так, щоб у будь-який момент користувач міг отримати потрібну інформацію у відповідному обсязі. Встановлено, що для забезпечення аналітичності вихідних даних, їх слід детально перевірити відповідно до стандартів і правил перед наданням їх споживачеві.

На сучасній стадії економічного розвитку, головним аспектом у створенні фінансової звітності є зацікавлення зовнішніх користувачів. Для забезпечення контролю, аналізу та задоволення потреб цих зовнішніх користувачів виникає потреба у формуванні різноманітних показників ФР у бухгалтерській звітності. Ці показники стають важливими для допомоги користувачам в прийнятті обґрунтованих та обдуманих рішень стосовно діяльності підприємства.

При урахуванні значної кількості користувачів з різними потребами та запитами, необхідно знаходити нові підходи до створення інформації про ФР. Оскільки цільове призначення фінансової звітності впливає на питання щодо її вдосконалення, створення та відображення в різних формах.

Отже, настає час розробити нові методики створення бухгалтерської звітності підприємства, які задовільнять потреби різних зовнішніх користувачів на всіх рівнях та допоможуть їм вирішувати різноманітні завдання.

Як вже було сказано раніше, для реєстрації та узагальнення даних про ФР діяльності підприємств, в плані рахунків БО (наказ МФУ №1591 від 09.12.11 р.) встановлено рахунок 79, який включає наступні підрахунки: 791, 792, 793.

Проте, важливо відзначити, що субрахунки рахунку 79 не відображають конкретні рахунки обліку доходів (витрат) окремих видів діяльності. Наприклад, в субрахунку 791 "Результат операційної діяльності" об'єднані усі результати як основної та іншої операційної діяльності, а субрахунок 793 "Результат іншої діяльності" включає в себе як інвестиційну, так і іншу діяльність. Це ускладнює процес розрахунку ФР від різного виду діяльності ТОВ «МЕВІЗ».

Запропоновано розглянути можливість розділу обліку ФР в залежності від видів операційної діяльності, а саме основної та іншої операційної. Для цього запропоновано ввести нові аналітичні рахунки 7911 під назвою "Результат основної діяльності" і 7912 під назвою "Результат іншої операційної діяльності" (рис. 3.12).

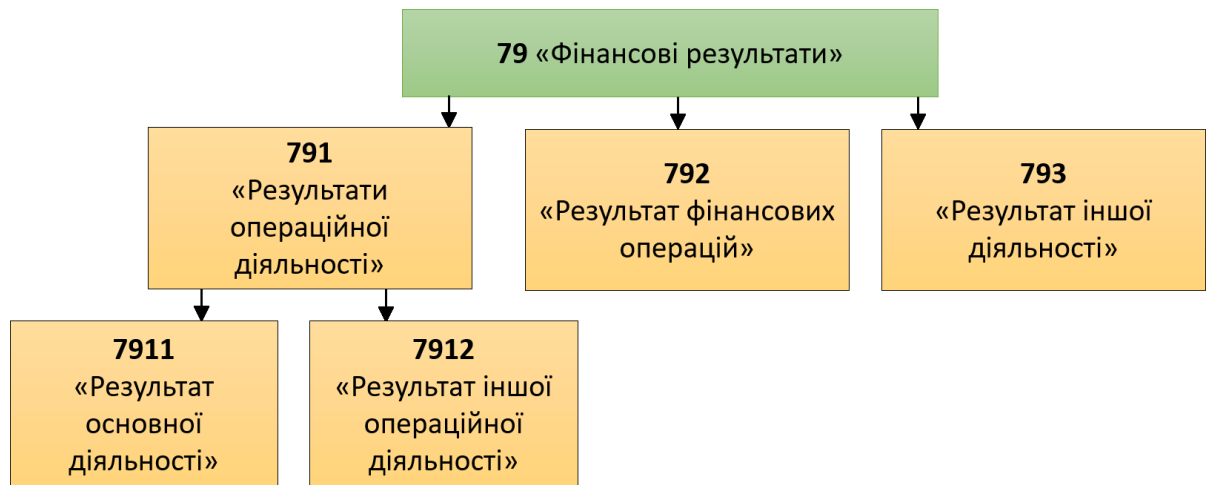

Рис. 3.12. Пропозиція щодо удосконалення рахунку 79

Щоб поліпшити фінансові показники ТОВ "МЕВІЗ", можна реалізувати наступні заходи:

- Збільшити обсяги наданих послуг.
- Покращити рекламну стратегію та підвищити ефективність часткових рекламних заходів.
- Зменшити витрати шляхом оптимізації норм витрат.

- Вдосконалити управління медичним обладнанням та енергоспоживанням з метою бережливого використання ресурсів.
- Постійно проводити наукове дослідження з метою аналізу ринку, споживчої поведінки та конкурентної ситуації.
- Обґрунтовано використовувати потужності підприємства, щоб знизити ціни на послуги.

Для покращення фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності ТОВ "МЕВІЗ", рекомендується вжити такі заходи:

- Покращити взаємодію з партнерами та клієнтами підприємства та використовувати нові можливості для доповнення оборотних активів.
- Оптимізувати структуру оборотних активів, підвищити обсяг наданих послуг.
- Використовувати позичковий капітал з метою розширення діяльності та підвищення фінансової рентабельності підприємства.

ТОВ «МЕВІЗ» може покращити свою фінансову стійкість, збільшуючи обсяги надання послуг та підвищуючи їх вартість. Для збільшення обсягів послуг можна максимально використовувати можливості, які надає функція послуг ТОВ «МЕВІЗ». Для стимулювання попиту на послуги можуть бути застосовані різні стратегії, такі як надання знижок клієнтам, поступове зниження цін, та активна реклама. Для вдосконалення фінансової стійкості ТОВ «МЕВІЗ», важливо оптимізувати витрати на надання послуг. Один з найефективніших способів зниження собівартості послуг - це раціональне використання ресурсів, механізація та автоматизація деяких послуг, впровадження високоефективних методів та обмін старого обладнання на нове. Щодо питань фінансового обліку, їх важливо ретельно вирішувати для поліпшення результатів діяльності підприємства.

Висновки до розділу 3

На підставі аналіз звіту про ФР ТОВ «МЕВІЗ» встановлено, що в період з 2020 по 2021 р.р. величина чистого прибутку була зростаючою, що вказувало на стабільний позитивний прогрес фінансового стану ТОВ «МЕВІЗ». Проте в 2022 р. чистий прибуток зменшився на 56,80 тис. грн. або 11,91 %, що вказує на негативний напрямок розвитку ТОВ «МЕВІЗ», що було пов'язано з війною в Україні та зменшенням кількості замовників послуг.

Проаналізувавши показники ліквідності, встановлено, що в 2020 році ТОВ «МЕВІЗ» виділяється ліквідністю за рахунок оборотних активів. Проте впродовж 2021-2022 років підприємство не виділяється ліквідністю, а саме завдяки оборотним активам не покриває поточних зобов'язань (вплив ситуації в Україні).

Встановлено, на підставі обчислення показників рентабельності, що в межах 2020-2022 р. величина рентабельності активів ТОВ «МЕВІЗ» підійнялася. Цей приріст відбувся внаслідок структурної оптимізації ОА та приросту вартості чистого прибутку. Загалом, у 2020-2022 р. функціонування ТОВ «МЕВІЗ» була продуктивне.

Період окупність ТОВ «МЕВІЗ» є дуже високим і становить близько 6,22-18,08 років. Значення показника зменшується протягом 2020-2022 рр., що вказує результат стабільної і ефективної роботи підприємства. Проте станом на 2022 р., на нашу думку, це багато, тому ТОВ «МЕВІЗ» потрібно старатися збільшити рівень прибутковості.

Запропоновано модель прибутковості досліджуваного підприємства на основі ПКВП, яка оснащена синфазним та компонентним методами аналізу даних прибутковості підприємства для отримання оцінки взаємодіяційного зв'язку між амплітудно-часовими значеннями прибутковості підприємства різних часових проміжків спостереження, що є важливим при прогнозуванні рівня майбутньої прибутковості підприємства, зокрема ТОВ «МЕВІЗ».

На підставі дослідження, встановлено, що контроль ФР в ТОВ "МЕВІЗ" проводиться для виявлення можливих шляхів для більш ефективного управління підприємством та ідентифікації можливостей для збільшення фінансових результатів.

Також, встановлено, що дотримання діючого законодавства щодо нарахування доходів (витрат) ТОВ "МЕВІЗ" є важливим етапом в контролі ФР та визначенні ФР підприємства.

Щоб удосконалити (покращити) систему ТОВ "МЕВІЗ" необхідно: збільшити обсяги наданих послуг; покращити рекламну стратегію та підвищити ефективність часткових рекламних заходів; зменшити витрати шляхом оптимізації норм витрат; вдосконалити управління медичним обладнанням та енергоспоживанням з метою бережливого використання ресурсів; постійно проводити наукове дослідження з метою аналізу ринку, споживчої поведінки та конкурентної ситуації; обґрунтовано використовувати потужності підприємства, щоб знизити ціни на послуги; покращити взаємодію з партнерами та клієнтами підприємства та використовувати нові можливості для доповнення оборотних активів; оптимізувати структуру оборотних активів, підвищити обсяг наданих послуг; використовувати позичковий капітал з метою розширення діяльності та підвищення фінансової рентабельності підприємства.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1. Організація охорони праці на ТОВ «МЕВІЗ»

У відповідності до законодавства України "Про охорону праці", ТОВ «МЕВІЗ» утворило службу охорони праці (ОП) з метою організування здійснення законодавчого, санітарно-гігієнічного, організаційно-технічного (ОТ), соціально-економічного та медично-профілактичного заходів, які спрямовані на попередження щодо виникнення травматизму, захворювання професійного типу та аварійних ситуацій на робочому місці. У цьому закладі розроблено та схвалено Документ «Положення про службу ОП», де визначена структура цієї служби, її кількість працівників, основні функції, завдання та права їх персоналу відповідно до законодавства. Служба ОП є підпорядкована напряму керівникові підприємства. Служба ОП виконує наступні завдання:

- Надає професійну підтримку роботодавцю у справах ОП.
- Забезпечує безпеку процесів надання послуг, устаткування, будівель/споруд.
- Гарантує працівникам необхідні засоби для захисту для індивідів та груп.
- Організовує професійну підготовку та підвищення компетентності працівників у справах ОП та поширює інформацію про безпечні методи праці.
- Допомогає вибирати оптимальні режими праці й відпочинку для працівників.
- Надає інформацію та надає пояснення працівникам підприємства щодо ОП.

Планування ОТ заходів у сфері ОП представляє собою ключову функцію управління ОП. Перед тим як розпочати процес планування, необхідно

з'ясувати фактичний стан ОП та провести прогноз на майбутніх ситуацій. Планування робіт з ОП може бути розглянуте у трьох основних ракурсах: стратегічному (на тривалий відрізок часу), операційному (на рік) та поточному (на квартал/місяць/декаду).

Роботодавець є основним джерелом фінансування ОП. Фінансування включає в себе підтримку заходів профілактики в сфері ОП, реалізація галузевих та загальнодержавних програм для покращення рівня безпеки, гігієнічності праці та робочого середовища, а також інших програм на державному рівні, які спрямовано на запобігання нещасного випадку та захворювання професійного. Зазначене фінансування здійснюється спільно при використанні іншого джерела фінансування в рамках законодавства, та включається до бюджетів на державному/місцевому рівні [19, 29].

Для ТОВ «МЕВІЗ» витрати на ОП складають принаймні 0,5 % від суми реалізованих послуг (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Витрати на фінансування заходів ОП на ТОВ «МЕВІЗ», тис. грн.

Обсяг від реалізованих послуг			Обсяг фінансування (0,5%)			Відхилення абсолютне		
2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020-2021	2021-2022	2020-2022
2562,80	2572,70	2282,40	12,81	12,86	11,41	0,05	-1,45	-1,40

Дані табл. 4.1 вказують про зменшення обсягу фінансування заходів ОП на ТОВ в 2022 р. у порівнянні з 2020 та 2021 р. на 1,45 та 1,40 тис. грн., що зумовлено зниженням обсягів реалізованих послуг через ситуацію в Україні. Ці фінансові ресурси використовуються підприємством для придбання спецодягу, спецвзуття, спецхарчування, налагодження безпечних робочих процесів, організації медичних оглядів для працівників, що працюють серед умов, що можуть бути небезпечними або важкими, та інших заходів для

забезпеченості безпечності та здоров'я працівників.

Кошти, які виділяються з фонду ОП, використовуються підприємством для наступних цілей:

- придбання для працівників спеціального одягу, взуття та іншого індивідуального захисту.
- проведення ремонтних та інших робіт, спрямованих на підтримку основних активів у належному технічному стані.
- зменшення впливу небезпечно-шкідливих факторів на працівників в процесі роботи.
- надання спеціального харчування для працівників при шкідливості умов праці.

Зазначений ряд заходів спрямований на забезпеченість відповідного рівня безпеки та здоров'я працівників та покращення умов їхньої праці.

Організацію стимулюючих заходів у сфері ОП, а також аналіз та оцінювання їх ефективності виконує служба ОП спільно з представниками профспілки на підприємстві.

4.2. Створення стратегій для підвищення стійкості функціонування підприємства в умовах використання зброї масового ураження

Однією із основних задач в забезпеченні життєдіяльності під час надзвичайних ситуацій (НС) є здійснення заходів, спрямованих на збільшення стійкості роботи об'єкту під час таких подій.

Стійкість роботи промислового об'єкту в цьому контексті визначається як його здатність продовжувати виробництво в звичайному обсязі і асортименті під час НС. У разі виникнення пошкоджень, зруйнувань або перерв у кооперації, стійкість роботи означає також можливість якнайшвидше відновити виробництво до мінімально можливого терміну.

Щодо об'єктів, які не є виробничими, стійкість роботи в НС визначається як їхня здатність реалізовувати свої функції та завдання під час таких непередбачуваних обставин.

Стійкість промислового підприємства включає такі складові:

а) Стійкість інженерно-технічного комплексів, які включають в себе будівлі, споруди, системи енергопостачання, газопостачання, водопостачання і каналізації, а також технологічне обладнання. Ця стійкість означає, що інфраструктура та технічні системи підприємства повинні бути здатні витримувати впливання сили стихійного явища природи, аварійних ситуацій та катастроф, і, у воєнний період, вражаючих факторів зброї масового ураження.

б) Стійкість виробничої діяльності об'єкту, яка включає в себе заходи для захисту виробничого персоналу, забезпечення надійності систем управління, постачання та інфраструктури, а також можливість швидкого відновлення виробничої діяльності в короткі терміни після НС.

Фактори, які чинять вплив на показник стійкості роботи ОГ при надзвичайних ситуацій:

– розміщення об'єктів загрозового впливу, таких як хімічно небезпечні підприємства, атомні електростанції, зберігання небезпечних хімічних речовин, а також території, що підлягають потенційному катастрофічному затопленню або небезпеці селєвих потоків, має важливе значення;

– план заходів у випадку аварії, катастрофи або стихійних лих, що специфічні для цього регіону, відображає ступінь готовності об'єкта до подібних негативних подій;

– гарантія безпеки для працівників і службовців;

– можливість інженерно-технічного комплексу справлятися з впливом природних стихійних явищ, аварій і катастроф, а також опиратися вразливості перед вражаючими факторами зброї масового ураження у воєнний час;

– стабільність систем постачання всіх необхідних ресурсів, які необхідні для виробництва продукції, включаючи сировину, паливо, воду, газ, комплектуючі матеріали тощо.);

– Здатність системи управління виробництвом та ресурсами забезпечення життєдіяльності зберігати стабільність та неперервність в НС;

– Готовність об'єкта до проведення невідкладних рятувальних та відновлювальних робіт з метою відновлення пошкодженого виробництва.

Для забезпечення безпеки всіх працівників у відповідності до цієї мети розробляється план нагромадження та будівництва необхідної кількості захисних споруд. У разі недостатності сховищ, які відповідають сучасним вимогам, розглядається можливість укриття працівників та службовців у швидкостворюваних сховищах.

При проектуванні і будівництві нових цехів, можливо підвищити стійкість, застосовуючи високоміцні та легкі матеріали для несучих конструкцій, такі як леговані сталі та алюмінієві сплави. Збільшення стійкості можливо завдяки застосуванню полегшених конструкцій стінового заповнення та збільшенню кількості світлових прорізів, за допомогою скла, пластикових панелей та інших матеріалів, що легко руйнуються. Під час удару хвилі такі матеріали руйнуються, зменшуючи тиск на несучі конструкції та завдаючи менші збитки устаткуванню.

Ефективним рішенням також є використання панелей, які можуть повертатися. Легкі панелі, закріплені на шарнірах до колон каркасу споруди, під впливом динамічних навантажень розкриваються, що значно знижує вплив ударної хвилі на несучі конструкції.

Під час будівництва та реконструкції промислових споруд, варто використовувати легкі та вогнестійкі матеріали для покрівель, міжповерхових перекриттів і сходових маршів, зміцнюючи їх кріплення до балок. Руйнування цих матеріалів та конструкцій завдасть меншої шкоди устаткуванню порівняно з важкими залізобетонними виробами.

При можливій надзвичайній ситуації в найбільш відповідальних спорудах є доцільним впровадження додаткових опор для скорочення прольотів, підсилення найбільш вразливих вузлів та окремих елементів несучих конструкцій. Наприклад, високі споруди, такі як труби, щогли та колони, можуть бути закріплені відтяжками, розрахованими на навантаження, що виникають від ударних хвиль при ядерному вибуху. Щодо інших конструкцій, можна використовувати бетонні чи металеві пояси, які підвищують їх міцність.

Отже, для підвищення стійкості функціонування об'єкта народного господарського значення в умовах НС, необхідно вживати комплекс організаційних, інженерно-технічних та технологічних заходів. Ці заходи спрямовані на максимальне зменшення впливу сил природних стихійних явищ, аварій, катастроф та, у разі воєнних умов, вражаючих факторів зброї масового ураження.

Висновки до розділу 4

У відповідності до законодавства України «Про охорону праці» для проведення організаційно-методичної роботи з управління охороною праці та координації діяльності всіх структурних підрозділів відносно забезпечення на робочих місцях в кожному структурному підрозділі умов праці на підприємстві керівником ТОВ «МЕВІЗ» створена служба з охорони праці. Фінансування заходів ОП на ТОВ в 2022 р. у порівнянні з 2020 та 2021 р. на 1,45 та 1,40 тис. грн., що зумовлено зниженням обсягів реалізованих послуг через ситуацію в Україні.

Одним із основних завдань забезпечення життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях є проведення заходів, скерованих на підвищення стійкості роботи об'єкту у надзвичайних ситуаціях.

Підвищення стійкості роботи об'єкту народного господарської діяльності у надзвичайних ситуаціях досягається завчасним проведенням

комплексу організаційних заходів, інженерно-технічних та технологічних, скерованих на максимальне зниження впливу сил стихійних явищ природи, аварій та катастроф, а у воєнний час вражаючих факторів зброї масового ураження.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі здійснено опрацювання та удосконалення теоретико-практичних, методологічних та організаційних аспектів щодо процесу обліку, процесу аналізу та процесу контролю фінансових результатів ТОВ «МЕВІЗ».

На підставі проведеного дослідження сформовано такі висновки:

1. На підставі опрацювання та вивчення наукових праць різних науковців здійснено узагальнення та дослідження суті фінансових результатів. Встановлено, що фінансові результати є прибутками (збитками), які отримано в результаті конкретної діяльності осіб (юридичних/фізичних) протягом певного періоду. Прибуток виникає, коли рівень доходів перевищує пов'язаний з ними рівень витрат, в той час як збиток виникає, коли витрати перевищують доходи, необхідні для їх компенсації. Встановлено, що при визначенні фінансового результату є необхідним ретельний розгляд методології його формування та відображення в фінансовому звіті. Загалом, можна констатувати, що прибуток є базовою метою та базовим стимулятором при розвиткові підприємств.

2. Проаналізовано суть нормативного та правового регулювання процесу (ПРП) обліку, процесу аналізу та процесу контролю фінансових результатів підприємства. На підставі аналізу встановлено, що основною метою НПР бухгалтерського обліку на території України є установлення єдиної системи правил для супроводу обліку та формування фінансових звітів всіма підприємствами, яка б гарантувала та захищала інтереси користувачів. З'ясовано, що основними джерелами НПР обліку і аналізу фінансових результатів підприємств вважаються: закони України, акти уряду України, накази, постанови, розпорядження, листи, роз'яснення міністерств і відомств, стандарти БО (НП(С)БО, МСБО), вказівки, інструкції та положення, плани рахунків для БО (національні, галузеві, спрощені, робочі), накази щодо облікової політики підприємства, графіки документообігу та графіки

виконання обліково-звітних та контрольних-ревізійних робіт.

3. Здійснено аналіз економічної діяльності ТОВ «МЕВІЗ» та відображено його економічну характеристику. ТОВ «МЕВІЗ» є одним з провідних медичних установ, які надають низку медичних послуг в сфері медичної діагностики. ТОВ «МЕВІЗ» є суб'єктом малого підприємництва, який формує та подає фінансову звітність згідно П(С)БО25 "Спрощена фінансова звітність" та використовує скорочену за даними звітність фінансову (що не зазнала змін) у формах №1-м «Баланс» та №2-м «Звіт про фінансові результати».

Базові показники ФГД досліджуваного підприємства на кінець 2021 р. свідчать про стабільний рівень функціонування, проте досліджуване ТОВ «МЕВІЗ» було збиткове на кінець 2022 р. через ситуацію в Україні.

В досліджуваній період основні засоби ТОВ «МЕВІЗ» складають 100% необоротних активів. Спостерігається негативна динаміка, в 2021 р. їхня вартість знизилася на 16,5%, а в 2022 р. – на 21,5% по відношенню до попередніх. Ідентична динаміка зберігається і для необоротних активів.

Такі тенденції свідчать про знижений рівень ліквідності капіталу. Специфіка діяльності ТОВ «МЕВІЗ» вказує на потребу в придбанні/оновленні новітнього медичного устаткування для приросту показника конкурентоспроможності.

Встановлено, що дебіторська заборгованість ТОВ «МЕВІЗ» на кінець 2022 р. відсутня по відношенню до 2021 р., в 2021 р по відношенню до 2020 р. збільшилася на 0,1 тис.грн (2,3%). Зниження рівня заборгованості дебіторів частково пояснюється зменшенням попиту на послуги та втратою споживачів, що розглядається як негативний фактор для ТОВ "МЕВІЗ".

В 2021 р. обсяг готівки ТОВ «МЕВІЗ» по відношенню до 2022 р. знизився на 15,1 тис. грн. або 84,4 %. В 2021 р. по відношенню до 2020 р. на ТОВ «МЕВІЗ» сума готівки знизилася на 124,9 тис. грн. або 87,5%, що в обох випадках вказує на регрес ліквідності, зменшення платоспроможності

підприємства. Така тенденція свідчить про не дуже ефективне використання готівки та підкреслює важливість контролю за відповідними операціями.

4. Проведено аналіз методики формування фінансових результатів, зокрема з урахуванням видів діяльності, в процесі обліку та складання звітності ТОВ «МЕВІЗ».

Встановлено, що ефективне ведення обліку результатів дозволяє здійснювати правильні рішення щодо накопичення прибутків і виникнення витрат. Ці аспекти обліково-контрольної діяльності є складними елементами, які вимагають системного удосконалення.

На підставі дослідження діяльності ТОВ «МЕВІЗ» встановлено, узагальнення даних про ФР здійснюється на рахунку 79 . Встановлено, що за рахунком 79 можна зрозуміти тактику та визначити стратегію ТОВ «МЕВІЗ».

Результативність функціонування компанії "МЕВІЗ" можна оцінити за допомогою показника прибутковості, оскільки стійкий позитивний ФР сприяє забезпеченню розвитку. Класичний метод розрахунку полягає у порівнянні елементів. Прийняття рішень ґрунтується на наявній інформації, тому цей процес має ключове значення для забезпечення невивірених/точних дій. Для досягнення ефективності в організації важливо здійснювати контроль за всіма операціями відповідно до визначеної схеми.

Контролюючи результат, проводять перевірку на різних етапах та в рамках конкретних процедур. Аналізуються показники, компоненти отриманого результату та точність введених даних.

Основні дії, пов'язані із контролем, включають перевірку складових доходів/витрат. Наступним етапом є підтвердження достовірності балансового прибутку.

5. Здійснено процес аналізу фінансових результатів діяльності ТОВ «МЕВІЗ». На підставі аналізу звіту про ФР ТОВ «МЕВІЗ» встановлено, що в період з 2020 по 2021 р.р. величина чистого прибутку була зростаючою, що вказувало на стабільний позитивний прогрес фінансового стану ТОВ «МЕВІЗ». Проте в 2022 р. чистий прибуток зменшився на 56,80 тис. грн. або

11,91 %, що вказує на негативний напрямок розвитку ТОВ «МЕВІЗ», що було пов'язано з війною в Україні та зменшенням кількості замовників послуг.

Проаналізувавши показники ліквідності, встановлено, що в 2020 р. ТОВ «МЕВІЗ» виділяється ліквідністю за рахунок оборотних активів. Проте впродовж 2021-2022 років підприємство не виділяється ліквідністю, а саме завдяки оборотним активам не покриває поточних зобов'язань (вплив ситуації в Україні).

Встановлено, на підставі обчислення показників рентабельності, що в межах 2020-2022 р. величина рентабельності активів ТОВ «МЕВІЗ» підійнялася. Цей приріст відбувся внаслідок структурної оптимізації оборотних активів та приросту вартості чистого прибутку. Загалом, у 2020-2022 р. функціонування ТОВ «МЕВІЗ» було продуктивне.

Період окупності ТОВ «МЕВІЗ» є дуже високим і становить близько 6,22-18,08 років. Значення показника зменшується протягом 2020-2022 рр., що вказує на результат стабільної і ефективної роботи підприємства. Проте станом на 2022 р., на нашу думку, це багато, тому ТОВ «МЕВІЗ» потрібно старатися збільшити рівень прибутковості.

6. Побудовано модель прибутковості досліджуваного підприємства на основі ПКВП, яка оснащена синфазним та компонентним методами аналізу даних прибутковості підприємства для отримання оцінки взаємкореляційного зв'язку між ампліудно-часовими значеннями прибутковості підприємства різних часових проміжків спостереження, що є важливим при прогнозуванні рівня майбутньої прибутковості підприємства, зокрема ТОВ «МЕВІЗ».

Здійснено дослідження методики процесу контролю фінансового результату ТОВ «МЕВІЗ». На підставі дослідження, встановлено, що контроль ФР в ТОВ "МЕВІЗ" проводиться для виявлення можливих шляхів для більш ефективного управління підприємством та ідентифікації можливостей для збільшення фінансових результатів.

Також, встановлено, що дотримання діючого законодавства щодо

нарахування доходів (витрат) ТОВ "МЕВІЗ" є важливим етапом в контролі та визначенні ФР підприємства.

7. На підставі аналізу обліково-інформаційної системи ТОВ «МЕВІЗ» визначено напрями/шляхи щодо її вдосконалення, зокрема необхідно: підвищити обсяги надання послуг; підвищити рівень рекламної стратегії та підвищити її результативність; зменшити обсяг витрат при використанні оптимізації норм витрат; вдосконалити процес управління медичним обладнанням та споживанням енергії з огляду на сталість використання ресурсів; постійно здійснювати наукові дослідження для аналізу ринку, споживчої поведінки та конкурентної ситуації; здійснювати обґрунтоване використання потужності підприємства, щоб знизити ціни на надані послуги; підвищити рівень взаємодії з партнерами та клієнтами підприємства та застосовувати нові можливості для доповнення оборотних активів; оптимізувати структуру оборотних активів; використовувати позичковий капітал з метою розширення діяльності та підвищення фінансової рентабельності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бочкарьова Т.О., Кулинич Р.О. Показники рентабельності підприємств різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. *Економіка і суспільство*. Суми: Мукачівський державний університет, 2017. №10. С. 188-193.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». 7-ме вид., доп. І перероб. Житомир: ПП «Рута». 2016. С. 832.
3. Кокарев І.В. Основи економічної теорії: навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2020. 100 с.
4. Господарський кодекс: від 16.01.2003 № 436-IV. Дата оновлення: 19.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 11.10.2023).
5. Зарудна Н.Я., Кундеус О. М., Яковець Т. А. Облік та нормативно-правове забезпечення підприємницької діяльності: навч. посіб. Тернопіль: Крок, 2016. 281с.
6. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 25.10.2022).
7. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с
8. Ловінська Л.Г. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності. Київ: ДННУ “Академія фінансового управління”. 2013. 296 с.
9. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник . Тернопіль: ТНЕУ. 2016. 304 с.

10. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536 (дата звернення: 24.10.2023).

11. Мельник Т. Ю. Формування інформаційних ресурсів управлінського обліку для контролювання фінансових результатів підприємства. *Молодий вчений*. К. 2015. № 8 (23). С. 63-68.

12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності»: Стандарт Ради з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.01.2012 р. №929_013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення 16.10.2023).

13. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія: у 3 т. К.:Академія, 2001. 848 с.

14. Назаренко О.В., Лукаш Р.В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Економічна наука*. 2018. С. 19-25. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2018/5.pdf (дата звернення 21.10.2023).

15. Про затвердження Методичних рекомендацій ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.09.2014 № 635 (у редакції наказу МОЗ України від 02.01.2019 №15). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635282-14#Text> (Дата звернення: 05.10.2023).

16. Пашин В. Є., Синькевич Н.І. Проблематика обліку і аналізу необоротних активів. Збірник тез доповідей X Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів „Актуальні задачі сучасних технологій“, 24-25 листопада 2021 року. Т. : ФОП Паляниця В. А., 2021. Том II. С. 111–112. (Економічні та соціальні аспекти нових технологій).

17. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ

Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 20.10.2023).

18. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 10.10.2023).

19. Польова Т.В., Кравцова Ю.В. Аналіз ліквідності балансу підприємства. *Ефективна економіка*. Харків. 2018. №10. 7 с.

20. Шкроміда В.В., Василюк М.М., Гнатюк Т.М. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: посібник. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2016. 219 с.

21. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 09.10.2023).

22. Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. № 2940-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2940-12#Text> (дата звернення: 09.10.2023).

23. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 04.10.2023).

24. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text> (дата звернення: 09.10.2023).

25. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 №246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 04.10.2023).

26. Про затвердження Національного положення (стандарту)

бухгалтерського обліку 15 «Доходи»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 №290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 14.09.2023).

27. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 №318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 14.09.2023).

28. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.04.2006 №415. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06#Text> (дата звернення 04.10.2022).

29. Рзаєва Т. Г., Серветник О. В. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. № 3. С. 121-124.

30. Співак С., Дідик І., Скурський Т., Житко О. Роль комп'ютерних програм для аналізу фінансово-господарського стану підприємства. Соціально-економічні проблеми і держава. 2021. С.702-707.

31. Сайт аналітичного видання України «Дебет-кредит». URL: <https://consulting.dtki.ua/accounting/primary-documents/7734> (дата звернення: 03.11.2022).

32. Сайт професійного електронного журналу «Баланс-Бюджет». URL: <https://budget.uteka.ua/ua/publication/budget-13-byudzhet-buxgalterskij-uchet> (дата звернення: 03.11.2022).

33. Ткаченко Н.М., Борович О.В., Цюцяк І.Л. Фінансовий облік II: навч. посібн. Київ, 2014. 156 с.

34. Шара Є.Ю. Особливості визначення фінансових результатів малих підприємств. *Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства*. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2012. С. 359-360. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Shara_Yevheniia/Finansovy_i_oblik_II.pdf

(дата звернення: 15.10.2023).

35. Драган Я.П. Енергетична теорія лінійних моделей стохастичних сигналів. Львів: Центр стратегічних екобіо-технічних систем, 1997. 362 с.

36. Хвостівська Н. Модель прогнозування прибутковості підприємства / Хвостівська Наталія // РСЕСГЕП, 15-16 грудня 2022 року. Т.: ФОП Паляниця В. А., 2022. С. 112–113. (Проблеми підвищення якості бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту в сучасних умовах господарювання).

37. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 24.10.2023).

38. Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи за освітнім рівнем «Магістр» / Укладачі: С.М. Співак, О.І. Павликівська, О.Р. Кіляр, Т.М. Королюк, Л.І.Марущак. 6-те вид. доп. і перероб. Тернопіль, ТНТУ, 2022. 46 с.

39. Синькевич Н.І. Сучасні види економічного аналізу. III Міжнародна науково-практична конференція „Розвиток соціально-економічних систем в гео-економічному просторі“, 19 травня 2023 року. Т.: ФОП Паляниця ВА, 2023. С. 111–113. (Проблеми підвищення якості бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту в сучасних умовах господарювання).

40. Пашин В.Є., Синькевич Н.І. Проблематика обліку і аналізу необоротних активів. Збірник тез доповідей X Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів „Актуальні задачі сучасних технологій“, 24-25 листопада 2021 року. — Т. : ФОП Паляниця В. А., 2021. Том II. С. 111–112. (Економічні та соціальні аспекти нових технологій).

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність ТОВ «МЕВІЗ» (Форми № 1-м, 2-м) (2020 р.)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "МЕВІЗ"	за ЄДРПОУ	2021	01	01
Територія ТЕРНОПІЛЬСЬКА	за КОАТУУ	36083757		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	6110100000		
Вид економічної діяльності Загальна медична практика	за КВЕД	240		
Середня кількість працівників, осіб 21		86.21		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця КУПЧИНСЬКОГО, буд. 14, м. ТЕРНОПІЛЬ, ТЕРНОПІЛЬСЬКА обл., 46400		0684995860		

1.Баланс на 31 грудня 2020 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	4 658,1	3 937,2
первісна вартість	1011	5 772,8	5 772,8
знос	1012	(1 114,7)	(1 835,6)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	4 658,1	3 937,2
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	238,4	67,8
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	4,4
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	11,5	142,8
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	249,9	215,0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	4 908,0	4 152,2

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2 950,2	2 950,2
Додатковий капітал	1410	2 646,9	2 396,3
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(734,5)	(1 230,6)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	4 862,6	4 115,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	2,0	-
розрахунками з бюджетом	1620	22,6	23,1
у тому числі з податку на прибуток	1621	22,5	-
розрахунками зі страхування	1625	-	1,0
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	20,8	12,2
Усього за розділом III	1695	45,4	36,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	4 908,0	4 152,2

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2020 _____ р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 066,7	2 178,3
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	2 066,7	2 178,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 562,8)	(2 313,5)
Інші операційні витрати	2180	(-)	(111,4)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(2 562,8)	(2 424,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(496,1)	(246,6)
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(496,1)	(246,6)

Керівник

(підпис)

Бачинський Михайло Володимирович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Додаток Б

Фінансова звітність ТОВ «МЕВІЗ» (Форми № 1-м, 2-м) (2021 р.)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "МЕВІЗ"	за ЄДРПОУ	2022	01	01
Територія ТЕРНОПІЛЬСЬКА	за КАТОТГГ 1	36083757		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	UA61040490010069060		
Вид економічної діяльності Загальна медична практика	за КВЕД	240		
Середня кількість працівників, осіб 18		86.21		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця КУПЧИНСЬКОГО, буд. 14, м. ТЕРНОПІЛЬ, ТЕРНОПІЛЬСЬКА обл., 46400		9024465		

1.Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	3 937,2	3 286,0
первісна вартість	1011	5 772,8	5 846,5
знос	1012	(1 835,6)	(2 560,5)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	3 937,2	3 286,0
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	67,8	89,1
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4,4	4,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	142,8	17,9
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	215,0	111,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	4 152,2	3 397,5

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2 950,2	2 950,2
Додатковий капітал	1410	2 396,3	2 145,6
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(1 230,6)	(1 764,2)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	4 115,9	3 331,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	23,1	33,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	1,0	5,8
розрахунками з оплати праці	1630	-	16,4
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	12,2	10,3
Усього за розділом III	1695	36,3	65,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	4 152,2	3 397,5

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 039,1	2 066,7
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	2 039,1	2 066,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 572,7)	(2 562,8)
Інші операційні витрати	2180	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(2 572,7)	(2 562,8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(533,6)	(496,1)
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(533,6)	(496,1)

Керівник _____ **Бачинський Михайло Володимирович**
(підпис) (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток В

Фінансова звітність ТОВ «МЕВІЗ» (Форми № 1-м, 2-м) (31 грудня 2022 р.)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "МЕВІЗ"	за ЄДРПОУ	2023	01	01
Територія ТЕРНОПІЛЬСЬКА	за КАТОТТГ 1	36083757		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	UA61040490010069060		
Вид економічної діяльності Загальна медична практика	за КВЕД	240		
Середня кількість працівників, осіб 5		86.21		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця КУПЧИНСЬКОГО, буд. 14, м. ТЕРНОПІЛЬ, ТЕРНОПІЛЬСЬКА обл., 46400		0679024465		

1.Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду	Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
				1	2	3
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	-	-			
Первісна вартість	1001	-	-			
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-			
Основні засоби :	1010	3 286,0	2 578,6			
первісна вартість	1011	5 846,5	5 846,5			
знос	1012	(2 560,5)	(3 267,9)			
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-			
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-			
Інші необоротні активи	1090	-	-			
Усього за розділом I	1095	3 286,0	2 578,6			
II. Оборотні активи						
Запаси :	1100	89,1	89,1			
у тому числі готова продукція	1103	-	-			
Поточні біологічні активи	1110	-	-			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4,5	-			
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-			
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-			
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-			
Гроші та їх еквіваленти	1165	17,9	2,8			
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-			
Інші оборотні активи	1190	-	-			
Усього за розділом II	1195	111,5	91,9			
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-			
Баланс	1300	3 397,5	2 670,5			

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2 950,2	2 950,2
Додатковий капітал	1410	2 145,6	1 895,0
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(1 764,2)	(2 241,0)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	3 331,6	2 604,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	-	6,0
розрахунками з бюджетом	1620	33,4	29,9
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	5,8	5,2
розрахунками з оплати праці	1630	16,4	22,9
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	10,3	2,3
Усього за розділом III	1695	65,9	66,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	3 397,5	2 670,5

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2022 _____ р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 805,6	2 039,1
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	1 805,6	2 039,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 282,4)	(2 572,7)
Інші операційні витрати	2180	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(2 282,4)	(2 572,7)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(476,8)	(533,6)
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(476,8)	(533,6)

Керівник _____ Бачинський Михайло Володимирович
(підпис) (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток Г

Копія тези

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна
Національний науково-дослідний інститут праці та соціального захисту,
Румунія
Вроцлавський економічний університет,
Польща
Вроцлавський науково-технічний університет,
Польща
Дубницький технологічний інститут,
Словаччина
Школа прикладних наук Кешана Юсуфа Чапраза, Тракійський університет,
Туреччина

Збірник тез доповідей

II Міжнародної науково-практичної конференції

«РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В ГЕОЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРИ»

15-16 грудня 2022 р.
м. Тернопіль

ТЕРНОПІЛЬ – 2022

УДК 658.1:519.218

Хвостівська Наталія

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя***МОДЕЛЬ ПРОГНОЗУВАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Khvostivska Natalia

*Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University***MODEL FOR FORECASTING THE PROFITABILITY OF THE ENTERPRISE**

Перспектива планування фінансів визначає передусім базові показники, пропорційність та розширений темп відтворення, є ключовою формою щодо реалізації базової цілі будь-якого підприємства. Перспектива такого планування передбачає процес розробки фінансових стратегій підприємства та процес прогнозування його фінансової діяльності.

Базовою ланкою будь-якого фінансового прогнозування є аналіз та узагальнення наявної інформації з наступною процедурою моделюванням і врахування фактору можливого варіанту ситуаційного розвитку та фінансових показників. Методи прогнозування фінансової прибутковості повинні бути достатньо варіативними для забезпечення врахування будь-яких фінансових змін. Головна мета діяльності підприємства різної сфери діяльності - це отримання прибутку. На сьогодні, зокрема під час кризового стану, вагоме значення має процес прогнозування прибутковості підприємства з метою корекції можливих витрат та приріст вигоди. Дані щодо чистої прибутковості (збитковості) підприємства є варіативними в різні інтервали часу, зокрема, щоквартально та щорічно. Такий тип даних підприємства є часовими рядами. Обробка такого роду рядів спрямована на процес виявлення певних закономірностей щодо варіації даних: циклічність (періодичність, повторність) та сезонність, визначення причини варіації попиту в минулому періоді з процедурою наступного переносу обчислених закономірностей на майбутній прогноз щодо показників прибутковості.

На рис. 1 зображено криву залежності зміни показника прибутковості підприємства в залежності від часового інтервалу спостереження (щоквартально, щорічно).

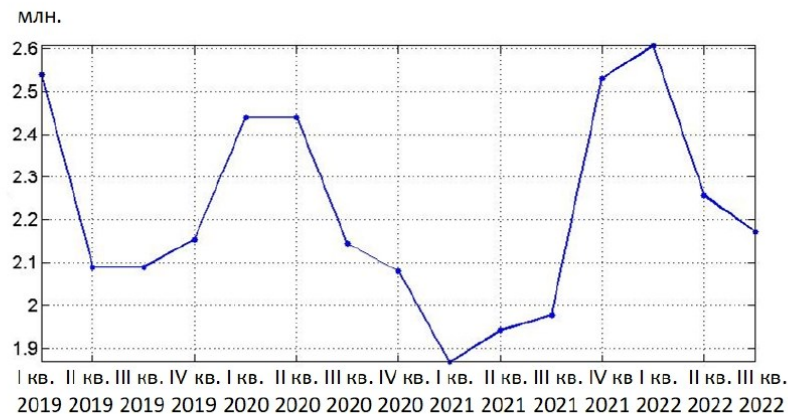

Рис. 1. Приклад кривої зміни прибутковості підприємства в часовий інтервал спостереження з 2019 р. по 2022 р.

За даними кривої, яку зображено на рис. 1, встановлено, що крива зміни прибутку підприємства є нестационарного типу та циклічного (періодичного, повторного) виду з особливістю її скінченності при щорічному інтервалі спостереження T . Нестационарний тип кривої прибутковості пов'язаний із варіативністю (стохастичністю, випадковістю) амплітудних значень показників прибутковості в залежності від часу спостереження, а також за рахунок відсутності сталих (стационарних) фінансових показників, які напряму впливають на прибутковість підприємства. Усі обчислювальні методи та алгоритми аналізу (обробки) даних прибутковості підприємства для задачі її прогнозування реалізовані на підґрунті моделей, які в кінцевому вигляді враховують усі властивості досліджуваних показників прибутковості та задають конструкцію методів прогнозування прибутковості підприємства. Тому для дослідження варіативностей амплітудних показників прибутковості підприємства та виявлення їх взаємозалежності в залежності циклічного інтервалу часу спостереження необхідно застосувати засоби математичного моделювання, а саме, описати математичну модель прогнозування, яка уможливить дослідження цих варіаційних взаємозв'язків між показниками прибутковості різних часових інтервалів (кварталів, років).

Енергетична теорія стохастичних сигналів [1] забезпечує процес дослідження даних прибутковості нестационарного типу для отримання нових фактів, пошук їх істинного значення і взаємопов'язування з відомими в межах достатньо систематично розвинутої та вичерпної теорії. Теорія забезпечує процес поєднання представлення даних прибутковості підприємства через складові елементарного характеру, лінійного перетворення, обґрунтування алгоритму їх аналізу для розв'язання задач широкого спектру, зокрема прогнозування. З позицій енергетичної теорії даним прибутковості підприємства відповідає модель у вигляді періодично корельованого випадкового процесу, яка дає змогу врахувати у своїй структурі циклічність (періодичність, повторність), часову та амплітудну варіативність прибутковості та має методи та алгоритми дослідження їх взаємозалежності у вигляді виразу [1]:

$$\xi(t) = \sum_{k \in \mathbb{Z}} \xi_k(t) e^{j2\pi k t / T}, \quad t \in \mathbb{R} \quad (1)$$

де $\xi_k(t)$ – варіативна складова прибутковості підприємства у вигляді стационарних компонент;

$e^{j2\pi k t / T}$ – циклічна (періодична, повторна) складова прибутковості підприємства тривалістю T , яка рівна річному часовому інтервалу спостереження за показниками прибутковості.

Модель виразу (1) має у своєму арсеналі синфазний та компонентний методи аналізу (обробки, опрацювання) даних прибутковості підприємства з метою отримання результатів, які забезпечать кількісне відображення оцінки взаємкореляційних зв'язків між амплітудо-часовими показниками прибутковості підприємства різних річних інтервалів часу. Дослідження взаємкореляційних зв'язків між показниками прибутковості підприємства різних інтервалів часового спостереження забезпечить процедуру прогнозування (апріорного визначення) економічно ефективних режимів діяльності підприємства для оптимізації приросту фінансових показників.

Список використаних джерел:

1. Драган Я.П. Енергетична теорія лінійних моделей стохастичних сигналів. Львів: Центр стратегічних досліджень еко-біо-технічних систем, 1997. XVI+333с.